

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»

***Особливості перекладу спортивного дискурсу (на матеріалі
англомовних інтернет-видань)***

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконав:

студ. групи ПРМ-01

Суворов Віталій Олександрович

Науковий керівник:

Канд. філол. н., доцент,

Баранова Світлана Володимирівна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОРТИВНОГО ДИСКУРСУ.....	6
1.1 Поняття спортивного дискурсу.....	6
1.2 Співвідношення понять медіадискурсу і спортивного дискурсу	10
1.3 Особливості текстів спортивного дискурсу.....	16
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИЙ, ГРАМАТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ СПОРТИВНОГО ДИСКУРСУ	25
2.1 Лексико-стилістичний аналіз спортивного дискурсу	25
2.2 Граматичний аналіз спортивного дискурсу	30
2.3 Специфіка перекладу спортивного дискурсу.....	35
2.4 Особливості перекладу «твіт-повідомлень» на спортивну тематику	39
Висновки до розділу 2	46
РОЗДІЛ 3 ЗАСТОСУВАННЯ ТЕКСТІВ СПОРТИВНОЇ ТЕМАТИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ	48
3.1 Особливості навчання перекладу	48
3.2 Застосування текстів спортивної тематики на заняттях з практики перекладу	54
Висновки до розділу 3	58
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Спортивна публіцистика – це твори спортивної тематики, що впливають на свідомість спортивної громадськості і піднімають теми, актуальні для сучасності. Усі матеріали, написані на спортивну тематику, соціально орієнтовані і впливають на формування думки у читачів або глядачів.

У сучасному суспільстві спортивна публіцистика займає значне місце у засобах масової інформації. Це обумовлено тим, що сьогодні спорт займає одне з провідних місць у суспільній системі, являє собою сферу соціально-культурної діяльності.

Сам по собі спорт – це популярне і в той же час суперечливе соціальне явище, що займає не останню сходинку в житті суспільства. Це унікальний в своєму роді тип комунікації, який з'явився для втілення певних потреб людства. Спорт зближує народи і національності, об'єднує спортсменів і тренерів, привертає увагу фанатів і організаторів змагань з різних країн. У зв'язку з популяризацією спорту виникає неминучість в наданні високоякісної комунікації між представниками різних країн і різних культур, від спортсменів і тренерів до журналістів і вболівальників. Такі завдання зазвичай ставляться перед перекладачами.

У текстах, присвячених спорту, експресивність мови використовується як спосіб залучення уваги читача, вираження ставлення до переданої інформації, розстановці оцінних акцентів тощо. Останні події в світі залишають великий слід в мові народу. Саме цей феномен змушує журналістів все частіше шукати нові засоби мовної виразності для завоювання уваги аудиторії.

Перегляд спортивних заходів є улюбленим видом дозвілля багатьох людей. За новинами спорту за допомогою засобів масової інформації стежить практично весь світ. Англійська мова є офіційною мовою проведених міжнародних спортивних змагань, розробка термінології для нових видів спорту, дисциплін, правил і прийомів також відбувається переважно англійською мовою. Кожен вид спорту має власну термінологію, яка, в свою чергу, має тенденцію до постійного

розвитку та оновлення, тому переклад матеріалів спортивної тематики є непростим завданням для перекладачів.

Таким чином, тема магістерської роботи «Особливості перекладу спортивного дискурсу на матеріалі англомовних інтернет-видань» є **актуальною**.

Дослідженням особливостей перекладу спортивних текстів займалися як вітчизняні так і зарубіжні дослідники, такі як: Боровська О., Іщенко Т. В., Карабан В.І., Кияк Т.Р., Колупаєва О.М., Gerhardt С., Snell-Hornby М.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та проаналізувати лексико-стилістичні, граматичні та перекладацькі особливості спортивного дискурсу на матеріалі англомовних інтернет-видань.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі основні **завдання** дослідження:

1. Описати поняття спортивного дискурсу.
2. Дослідити співвідношення понять медіадискурсу і спортивного дискурсу.
3. Розглянути особливості текстів спортивного дискурсу.
4. Охарактеризувати лексико-стилістичний матеріал спортивного дискурсу.
5. Охарактеризувати граматичний матеріал спортивного дискурсу.
6. Проаналізувати специфіку перекладу спортивного дискурсу.
7. Дослідити застосування текстів спортивної тематики на заняттях з практики перекладу.

Об'єктом дослідження є спортивний дискурс.

Предметом дослідження є способи перекладу спортивного дискурсу на матеріалі англомовних інтернет-видань.

Методи дослідження. У роботі застосовувалися прийоми порівняння, зіставлення, узагальнення, семантичний аналіз, метод суцільної вибірки спортивних текстів.

Наукова новизна нашої роботи полягає в комплексному розгляді особливостей перекладу спортивного дискурсу на матеріалі англомовних інтернет-видань.

Теоретичною значущістю роботи є систематизація теоретичних передумов дослідження особливостей перекладу спортивного дискурсу на матеріалі англомовних інтернет-видань.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів цієї роботи в подальших дослідженнях з лексикології, стилістики та практичних курсів з англійської мови, на заняттях з практики перекладу, для написання робіт з цієї проблематики.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОРТИВНОГО ДИСКУРСУ

1.1 Поняття спортивного дискурсу

У наші дні спортивна сфера – це невід’ємна частина життя людини і соціуму в цілому. Вона є комплексним елементом, яка формує особистість і суспільство цілком. Важливо відзначити, що, коли ми говоримо про важливість спорту для суспільства, мова йде не тільки про саму ідею змагальності – тут проявляються і різні аспекти економіки, політики та інші. Зауважимо, що спорт займає все більш важливе місце в культурі сучасних суспільств, відповідно зростає і значення наукових досліджень в цій області [28, с. 226].

Перш ніж говорити безпосередньо про спортивний дискурс необхідно визначити, що являє собою дискурс. Поняття дискурсу визначається по-різному, і в лінгвістиці воно не має однозначного визначення. На думку Н.Д. Арутюнової, дискурс – це якийсь послідовно викладений, логічно структурований текст в комплексі з різними факторами, як мовними, так і позамовними, а саме прагматичними, екстралінгвістичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами [2, с. 178].

Т.А. ван Дейк виділяє широке і вузьке поняття цього явища. Дискурс у широкому сенсі є комунікативною подією, що відбувається між адресантом і адресатом. Більш того він може бути мовним, письмовим, мати вербальні і невербальні складові. Дискурс у вузькому сенсі – це письмовий чи мовний вербальний продукт комунікативної дії [46, с. 45].

Таким чином, дискурс динамічний і текст в ньому актуальний, що відрізняє його від просто сказаного тексту, що є частиною граматичної структури мови.

Також виділяються різні типи дискурсів. З точки зору соціолінгвістики виділяються два основних: персональний (особистісно-орієнтований) і інституційний (статусно-орієнтований) [31, с. 54].

Найбільший інтерес для нас представляє другий тип, так як з нього випливає поняття «спортивний дискурс». Зазначимо, що інституційний дискурс

– це комунікація в детермінованих рамках статусно-рольових відносин, тобто спілкування представників суспільних груп і інститутів один з одним [48].

Існують різні види інституційного дискурсу, і спортивний дискурс є одним з них. Спортивний дискурс визначається як мовленнєва діяльність в рамках сфери спорту [3, с. 48]. Більш того, під спортивним дискурсом розуміється послідовність мовних актів, які утворюють зв'язний текст в екстралінгвістичному контексті, мета якого відобразити процес максимально можливого розвитку фізичних, психічних і функціональних можливостей індивіда для реалізації їх в тренувальному і змагальному процесах, щоб отримати максимально високі результати [39, с. 350].

Зупинимося на перетині спортивного дискурсу з іншими дискурсами:

— з науковим – наукова література з питань спорту і фізичної культури (питання технічної і психологічної підготовки спортсменів, історія спортивно-фізкультурного руху тощо);

— з педагогічним – навчальні та навчально-методичні тексти для студентів навчальних закладів спортивного профілю, спортивних педагогів і психологів тощо;

— з юридичним і офіційно-діловим – правила гри, регламенти змагань, нормативи присвоєння звань тощо;

— з політичним і військовим – в області змагальності, застосуємо часто по

— відношенню до ігрового процесу;

— з побутовим – в дозвільному спілкуванні, коли «спорт» виступає темою для підтримки контакту або формою самопрезентації особистості;

— з мас-медійним – багато в чому визначає спортивний дискурс, диктує його форму (теле-, радіо-, газетний); саме він сприяє виділенню спортивного дискурсу в сфері журналістики;

— з театральнo-сценічним – впливає з попереднього: аудиторія сприймає спортивне змагання як видовище [9, с. 58].

Для того, щоб описати конкретний тип інституційного дискурсу необхідно розглянути його наступні компоненти:

- 1) учасники;
- 2) хронотоп;
- 3) різновиди і жанри [9, с. 65].

Основними учасниками є представники інституту (агенти) і люди, які звертаються безпосередньо до них (клієнти). У спортивному дискурсі клієнтами будуть рекламодавці, політики, педагоги, батьки молодих спортсменів тощо. Агенти бувають трьох груп:

— в першу входять так звані обов'язкові учасники, що володіють повним об'ємом професійних знань – спортсмени і їх оточення (тренери, судді, представники адміністрації);

— у другій групі знаходяться необов'язкові учасники, знання яких лише частково належать до сфери спорту, наприклад, масажист, спортивний лікар;

— члени третьої групи можуть бути як обов'язковими так і необов'язковими учасниками – спортивні коментатори, спортивні журналісти і вболівальники з глядачами [27, с. 94].

Таким чином, на відміну від інших дискурсів, тут немає чітко детермінованої пари учасників, як, наприклад, в політичному «політик – виборець» або в медичному «лікар – пацієнт».

Хронотоп спортивного дискурсу складають:

- спортивна подія, обмежена по часу;
- час підготовки спортсмена до змагань;
- час трансляції змагання;
- повтори спортивних подій;
- локус спортивної події (спортивний стадіон, корт, траса тощо);
- географічне місце проведення змагань (країна, місто);
- локус проведення підготовчих заходів спортивного змагання (душові, тренувальні бази тощо) [30, с. 32].

Визначення жанрів спортивного дискурсу було проведено в роботі О.А. Панкратової, яка виділяє жанри наукової спортивної статті, медикотерапевтичної бесіди, уроки фізичної культури в школі, аналізу тренування або матчу, інструктування спортсмена тренером, спортивного суду, спортивного інтерв'ю, спортивної прес-конференції і спортивних мемуарів [6, с. 8].

Крім того, дослідники поділяють спортивний дискурс на телевізійний, газетно-журнальний, радіо- і інтернет види [2, с. 179]. Ця класифікація заснована на тому факті, що спортивний дискурс завжди поруч з мас-медійним дискурсом, так як саме він є головним каналом здійснення спортивного дискурсу. Отже, можна виділити ще кілька жанрів: спортивне інтерв'ю або репортаж, спортивні теле- і радіоновини, спортивна інтернет-комунікація, спортивний телевізійний коментар, різні лекції, конференції, спортивні шоу тощо.

Існують загальні характеристики спортивного дискурсу, а саме:

Ментальна (ідеологічна) основа, куди входять концептуальні домінанти – це базові, системоутворюючі концептуальні універсалиї, що задають специфіку і семантичну та комунікативно-прагматичну своєрідність текстів цього типу дискурсу. Основні концепти: суб'єкти спортивної діяльності, об'єкти, атрибути (правила), дії, характерні для спорту, спортивні події.

Пресупозиція – очікування того, що інформація, яка надходить клієнту добре відома, або це загальні знання, або приватні, придбані з особливими когнітивними зусиллями [6].

Неізолюваність, що виявляється в перетині спортивного дискурсу з іншими дискурсами: з науковим – наукова література з проблем спорту і фізичної культури, з педагогічним – навчальні та навчально-методичні тексти для студентів навчальних закладів спортивного профілю, спортивних педагогів тощо, з юридичним і офіційно-діловим – правила гри, регламенти змагань, положення тощо, з політичним і військовим – в області атональності (змагальності), з побутовим – помітно при спілкуванні, коли тема спорту підтримує контакт, з мас-медійним, і, нарешті, з театралью-сценічним, коли

масова аудиторія і клієнт беруть на себе роль спостерігача, де спортивні події якийсь спектакль, з непередбачуваним фіналом [43, с. 76].

Виходячи з вищесказаного, спортивний дискурс, який визначається як мовленнєва діяльність в рамках сфери спорту, являє собою інституційний тип дискурсу, який має визначених учасників, хронотоп, жанри і різновиди, загальні характеристики. Також спортивний дискурс перетинається з іншими інституційними типами, наприклад, політичним, медичним, масово-інформаційним тощо.

1.2 Співвідношення понять медіадискурсу і спортивного дискурсу

Сфера спортивної комунікації здебільшого дійсно пов'язана зі сферою мас-медіа і детермінована нею. У зв'язку з цим неминуче постає питання про співвідношення понять медіадискурс і спортивний дискурс. Під медіадискурсом може розумітися будь-який вид дискурсу, який реалізується в сфері масової комунікації. Інакше кажучи, медіадискурс може сприйматися як своєрідний дискурсивний простір, кластер різних типів взаємопов'язаних, що переплітаються дискурсів. Так, можна говорити про спортивний, автомобільний, медичний, політичний, релігійний, педагогічний та інші дискурси, маючи на увазі, що реалізація зазначених типів дискурсів передбачає відносно стійкий набір соціальних практик з виробництва, трансляції і інтерпретації масової інформації [4, с. 75].

З цього випливає, що концептуальна, жанрово-стилістична і прагмалінгвістична своєрідність текстів, які можуть бути віднесені до спортивного дискурсу, багато в чому визначається саме характеристиками медіадискурсу, перш за все масмедійності, яка визначається стійким зв'язком з аудиторією і залежністю від технічних засобів передачі інформації.

Не випадково дослідники комунікації в спортивному середовищі сьогодні часто використовують термін медіаспорт для опису соціокультурної

мовленнєвої діяльності, пов'язаної зі спортивною тематикою і яка може об'єктивуватися в текстах ЗМІ.

Зауважимо, що при експлікованому підході необхідно говорити про існування спортивного медіадискурсу, який володіє як власними дискурсивними характеристиками, детермінованими перш за все тематикою спілкування, так і загальними характеристиками будь-якого з видів медіадискурсу, зумовленими специфікою сфери масової комунікації і в тому числі особливостями каналів передачі інформації [38, с. 56].

Спроба виділити «чистий» різновид спортивного дискурсу має достатню кількість об'єктивно існуючих протиріч.

Так, якщо вдуматися у зміст самого терміну спортивний дискурс, то виявляється, що багато в чому його розуміння залежить від того, хто є дослідником як суб'єкт цього типу дискурсу і – відповідно – тексти якого типу і якої тематики є визначальними [22, с. 7]. Можна говорити про існування ядра, ядерної зони спортивного дискурсу, в рамках яких найбільш повно відбивається як концептуальна, тематична і жанрово-стильова специфіка спортивного дискурсу, так і його інституційний характер.

Для віднесення дискурсу до спортивного в будь-якому вигляді потрібно розглянути три елементи комунікації, а саме: суб'єкт, адресат, зміст спілкування. Якщо суб'єкт і адресат відносяться до інституту спорту, але зміст дискурсу не має до спорту ніякого відношення, то він не може бути названий спортивним [25, с. 81].

Спортивна комунікація існує в трьох різних комунікативних сферах, з яких тільки дві мають точки перетину одна з одною [42, с. 56].

1. Спортивне змагання. Дія здійснюється в реальному хронотопі, учасники спілкування – спортсмени, тренери, судді; глядачі мають статус «спостерігачів». У рамках спортивних дій вербальний компонент не є обов'язковим; найчастіше комунікація обмежується репліками суддів і вигуками тренерів, а в неігрових видах спорту (плавання, гімнастика) і зовсім може бути відсутньою.

2. Письмова комунікація в сфері науки, освіти, організації спорту. Це інші інституціональні дискурси. А «спорт» є темою і носієм спеціальної підмови (термінології).

3. Усні та письмові спортивні дискурси транслуються по каналах мас-медіа. Вони поєднують риси спортивного та мас-медійного інституційних дискурсів. Спілкування тут здійснюється між журналістом і аудиторією. Існують дві групи ознак, які доводять інституційність цих текстів:

— по-перше, процедури створення і поширення текстів носять інституційний характер, що прямо і відкрито співвідноситься з їх структурно-мовними характеристиками;

— по-друге, присутні риторичні і жанрово-стилістичні характеристики: комунікативна значимість, принципова різностильовість, соціально-оцінний характер мовних засобів, введення в текст прихованого авторського «Я», постійна діалектична єдність стандарту і експресії [24, с. 68].

Проникнення «спорту» в засоби масової інформації дає нам можливість говорити про існування і функціонування спортивного дискурсу в галузі журналістики. Поняття спортивний дискурс являє собою складне дискурсивне утворення, дискурсивний простір, в який входять дискурсивні різновиди, що виділяються за різними підставами і критеріями, але характеризуються, перш за все тематичною і концептуальною спільністю.

Зв'язок, що об'єднує спортивний дискурс і дискурс мас медіа пов'язаний з тим, що засобами його поширення є канали масової комунікації. У спортивному дискурсі мас-медіа «агентом» є представник ЗМІ, журналіст, який виступає посередником між спортивним інститутом і масовим анонімним реципієнтом [15, с. 103].

Таким чином, спортивний журналіст в сфері ЗМІ має статус медіатора спортивної інформації, так як він не тільки акумулює і передає інформацію, а й вносить свій внесок в передачу інформації, стаючи співавтором трансляції. Залежно від ступеня співавторства виділяють наступні ролі спортивного журналіста:

— оповідач, який переказує спортивну подію, факт, який вже завершився;

— конференсьє, який представляє учасників спортивної програми і тему виступу, але в самій дискусії участі не бере, обмежуючись вставками, які передають позицію тих, хто говорять;

— інтерв'юер не тільки представляє учасників, а й направляє хід комунікації, вибирає питання і виражає своє відношення з приводу того чи іншого аспекту бесіди;

— коментатор виражає свою позицію і переказує репліки учасників. Він поєднує різножанрові дискурси в цілісну програму, об'єднану загальною тематикою [4, с. 76].

У перелік рис, характерних для сучасного спортивного медіадискурсу, входять наступні характеристики:

- концентрація на професійно-комерційному спорті;
- акцент на успіх;
- популяризація видовищних видів спорту;
- драматизація при описі спортивної події;
- підвищений інтерес до особистості відомих спортсменів [21, с. 122].

Вищевказані властивості спортивного медіа-дискурсу дозволяють привернути увагу реципієнта до спортивних заходів, максимізуючи привабливість спорту для найрізноманітніших верств суспільства.

Існують різні типи спортивного медіа-дискурсу, що впливають на ставлення соціуму до спорту, команд і спортсменів за допомогою непрямой реклами. Це призводить не тільки до формування пасивно-розважальних установок, властивих адресату масової культури, а й залучає до активного заняття спортом.

Таким чином, можна сказати, що в багатьох аспектах спортивний дискурс і дискурс мас-медіа зрослися один з одним, так як перший носить переважно медіальний характер. Залежно від типу ЗМІ виділяють наступні види

спортивного дискурсу: газетно-журнальний, телевізійний, радіо- і інтернет-різновиди [8, с. 82].

Телебачення загальноновизнано вважається одним з найголовніших і дієвих видів ЗМІ, які використовуються для освітлення спортивних заходів і є вирішальним фактором при популяризації того чи іншого виду спорту, надаючи величезний вплив на всі інші різновиди спортивного медіа-дискурсу. Завдяки телебаченню максимально ефективно здійснюється можливість реалізації залучення потенціалу спортивних змагань. Воно дозволяє задіяти найбільшу кількість факторів аудіовізуального впливу для передачі повноти спортивного видовища. Сучасні технології дозволяють показувати великий план, повтор і сповільнену зйомку найбільш важливих і яскравих моментів.

Радіо здійснює передачу інформації про спортивні заходи, веде прямі трансляції з місця проведення змагань, дозволяє брати інтерв'ю у спортсменів інших відомих осіб, пов'язаних зі світом спорту.

Основною відмінною рисою радіопередачі є необхідність відтворення коментатором процесу подій, що відбуваються на змаганні, здатного максимально компенсувати відсутність відеоряду. Сучасна тенденція така, що радіорепортаж з часом поступово поступається місцем іншим видам спортивного медіа-дискурсу [21, с. 123].

Глобальна мережа Інтернет пропонує найрізноманітніші можливості для просування спорту. Для цього використовуються спортивні портали, чати, форуми, ведуться сайти різних спортивних товариств. За допомогою Інтернету користувач сам вибирає потрібний йому тип інформації в зручній формі і в підходящий для нього час, може сам брати участь в чатах, ділитися коментарями та враженнями з іншими вболівальниками.

Газета як і раніше не поступається своїми позиціями і є значущим сегментом спортивного медіа-дискурсу. У першу чергу цей тип відрізняє глибина викладу і гнучкість подачі інформаційного потоку. Так як газета не може скласти гідну конкуренцію аудіовізуальним засобам масової інформації в плані видовищності, вона переступає за кордон простого інформування і бере на себе

аналітичну функцію. Аналіз ходу гри або спортивного заходу, інтерпретація найважливіших новин світу спорту представляє інтерес не тільки для пересічних читачів, формуючи думку громадськості, але і дозволяє спортсменам підвищити свою ефективність, стежити за важливою спортивною інформацією і отримувати дані для об'єктивної оцінки.

Сучасний газетний спортивний дискурс активно використовує розважальні форми подачі контенту. Це пов'язано з прагненням залучити максимально більшу кількість читачів і таким чином максимізувати доходи видавництва. Розважальна форма подачі матеріалу виражається в передачі емоційності, видовищності описуваного заходу, акцентуванні уваги публіки на найбільш яскравих деталях події, використанні широкого ряду засобів мовного маніпулювання, що дозволяють привернути увагу до потрібних аспектів і змусити прийняти певну позицію з актуальних питань [24, с. 67].

Таким чином, завданнями сучасного газетного спортивного дискурсу є привернення уваги аудиторії до певних осіб і подій, інформування про хід та результати найбільш цікавих спортивних змагань, інтерпретація і оцінка найважливіших подій і тенденцій в світі спорту, а також формування оцінки соціально значимого явища безпосередньо у самого читача.

Різні види спортивного медіа-дискурсу привертають увагу аудиторії до світу професійного і аматорського спорту, при цьому виявляються задіяними найрізноманітніші психологічні чинники і технічні ресурси, що застосовуються для інформування, розваги, формування інтересу і думки аудиторії.

З вищесказаного слід зазначити, що спортивний дискурс являє собою різновид комунікації між учасниками спортивної діяльності (такими як тренери, спортсмени, журналісти, вболівальники) для реалізації поставлених комунікативних цілей, в основі яких лежить зв'язок з іншими соціальними інститутами. Більшість сучасних вчених, що займаються спортивним дискурсом вказують на високий рівень поєднання спортивного дискурсу зі сферою мас-медіа, у зв'язку з чим в деяких випадках доречно говорити про спортивний медіа-дискурс, якщо дискурс реалізується в сфері масової комунікації.

1.3 Особливості текстів спортивного дискурсу

У сучасній публіцистиці спорт може по праву вважатися однією з найбільш затребуваних тематик. Це сталося внаслідок злиття в рамках спорту таких різних сфер суспільного життя, як політика, економіка, шоу-бізнес – іншими словами, тих областей діяльності, які цікавлять нейтрального споживача більшою мірою. Не дивно, що в цих умовах ЗМІ все частіше фокусують увагу на подіях зі світу спорту.

Однією з особливостей спортивних текстів є їх приналежність до спеціальних текстів, так як вони представляють собою послідовний опис виключно спортивних подій. Так само варто відзначити, що основною функцією спортивного тексту є опис реальних подій. У зв'язку з цим емоційний або ж естетичний вплив на читача не є основною функцією, або ж грає менш істотну роль.

Однак, незважаючи на вищесказане, більшість спортивних текстів не є виключно об'єктивними, інформативними, а також не завжди несуть логічно послідовну структуру. При цьому адекватне сприйняття можливо лише в разі наявності «базової тематичної компетентності аудиторії» [7].

Спортивні тексти належать до категорії газетно-журнальних текстів, коли характерні особливості стилю цих текстів підкоряються законам мовного жанру газетно-журнальної публіцистики і створюються в рамках певних конвенцій. Цільова аудиторія текстів спортивної спрямованості – це люди, які мають суто спеціальні, вузьконаправлені знання [35, с. 284]. Спираючись на це, можна зробити висновок, що більш спортивні тексти некоректно розглядати нарівні з іншими спеціальними текстами. Також спортивні тексти в деякому роді мають загальні риси з рекламними текстами, що, звичайно ж, є ще однією їхньою характерною особливістю.

Спорт, як явище, вкрай поширений, що і пояснює наявність великої аудиторії, проте, це не виключає необхідність його популяризації у наш час. Професійний спорт комерціалізований, що означає постійну залученість ряду

зацікавлених осіб в різних методах максимального залучення уваги з боку аудиторії, а також в необхідності її розширення.

Основними функціями текстів спортивної тематики прийнято виділяти:

— інформативну функцію. Як і будь-який спеціалізований текст, статті спортивного жанру несуть в собі завдання довести до відома читачів останні новини зі світу спорту або розповісти про досягнення спортсменів;

— функція впливу. Ця функція характерна скоріше для статей, ніж новин, оскільки через розгорнутий дискурс, наводячи факти і аргументи на захист своєї точки зору, автор переконує читача в правоті своєї позиції щодо актуальних проблем в спорті;

— оцінна функція. Оцінка в спортивному тексті є суб'єктивною, переважно раціональною, хоча і з деякою наявністю емоційної складової [19, с. 68].

Реалізація спортивного дискурсу через засоби масової інформації породила такі жанри: коментар, репортаж, інформаційне повідомлення, аналітична газетна або журнальна стаття, замітка, розширена замітка.

У якості основних жанрів спортивного дискурсу можна виділити коментар, репортаж і аналітичну статтю. Змішання коментаря і репортажу пов'язано з поступовим злиттям цих двох жанрів, яке викликано використанням в рамках одного жанру елементів суміжних жанрів для найбільш оптимального вирішення завдань, що стоять перед автором.

Терміни «репортаж» і «спортивний репортаж» представляють собою близькоспоріднені поняття, так як другий термін має всі характеристики першого, в той же час маючи свої власні унікальні риси, що виділяють його з ряду інших тематичних підвидів репортажу [26, с. 92].

Спортивний репортаж, будучи одним з інформаційних жанрів публіцистики може приймати як усну, так і письмову форму і має низку характерних рис:

- документальність;
- достовірність;

- оперативність і актуальність;
- активна роль автора;
- пошаговість в описі і хронологічність подій [45, с. 182].

Особливу увагу варто приділити активній ролі автора, так як вона полягає не тільки в тому, що журналіст сам вибирає певні стилістичні прийоми або зображально-виражальні засоби, але також висловлює свою точку зору, багато в чому впливаючи на думку і позицію широкої аудиторії, для чого найчастіше вдається до засобів мовного маніпулювання.

Репортажі можуть поділятися за ступенем експресивності на офіційно-інформативні, що включають в себе такі піджанри, як замітка, хроніка, звіт, і інформативно-експресивні. Сутність репортажу полягає в тому, що він є повідомленням, розказаним очевидцем події, який передає образ заходу, ділиться враженнями про його хід і завершення і дає об'єктивний аналіз того, що сталося.

Можна виділити три типи репортажу, інформаційний, аналітичний і історичний. В інформаційному репортажі мета автора – повідомити аудиторії про подію або факт в узагальненій формі, без суб'єктивної думки, аналізу і оцінок [26, с. 93]. У такому випадку використовується нейтральний лінійний спосіб подачі інформації. Завдяки такому виду подачі інформації легко передавати динаміку події, але з іншого боку обмежується можливість для вираження експресії. Аналітичний тип репортажу присвячений всебічному розгляду спортивної події, для чого можуть залучатися фахівці та експерти, які мають безпосереднє відношення до того, що відбувається. Історичний репортаж об'єднує в собі деякі риси двох вищеописаних типів, так як в цьому випадку автор репортажу описує події на яких він сам не був присутній.

Величезні можливості для журналіста пропонує такий популярний жанр як інтерв'ю. Існує значна кількість його різновидів:

- інформаційне інтерв'ю, коли предметом спілкування є конкретна спортивна подія без включення аналітичної складової;

- портретне інтерв'ю, яке використовується для розкриття особистості, характеру, особливостей діяльності відомої спортивної особистості;
- експертне інтерв'ю, що дозволяє ознайомити читача з думкою експерта в тій чи іншій галузі спорту;
- проблемне інтерв'ю, яке розкриває негативні сторони і проблеми того чи іншого аспекту спортивної діяльності;
- бліц-інтерв'ю, яке включає в себе в середньому від двох до п'яти питань, які задаються як правило відразу після змагання або в перерві [24, с. 54].

Багато з перерахованих вище видів репортажу можуть включати в себе елементи інших жанрів, таких як коментар, аналітика, публіцистика, нарис, замальовка, проблемна стаття. Виняток становить інформаційне інтерв'ю, завдання якого полягає в оперативній передачі відомостей, отриманих від компетентного в цьому питанні особи.

Популярність інтерв'ю пов'язана в першу чергу з його особистісною спрямованістю і суб'єктивною орієнтацією. Завдяки інтерв'ю читачі втамовують інтерес до життя і особистих якостей знаменитих спортсменів, тренерів та експертів, отримуючи наочний образ людини, знайомлячись з його яскравою біографією, що істотно підвищує інтерес до спорту і привертає нових учасників.

Також популярність цього жанру можна пояснити не тільки різноманіттям і багатофункціональністю його підвидів, але і зовнішньою простотою і доступністю, що приховує психологічні складності і необхідність володіти великими знаннями про інтерв'юйованого та тему бесіди, з якими стикається журналіст.

Розглянемо інші менш поширені жанри спортивного дискурсу. Замітка є інформацією про місце проведення спортивного заходу, його учасників (наприклад, назви команд, результати гри). Вона зазвичай публікується у вигляді хроніки, добірки заходів, об'єднаних загальним заголовком. Розширена замітка, крім усього перерахованого вище, може містити короткий опис змагання (переважно ключові моменти), дані про результативність та ефективність діяльності спортсменів [22, с. 8].

Замітка є базовим елементом спортивного медіа-дискурсу з якої з'явилися інформаційне повідомлення і репортаж. Інформаційне повідомлення (або звіт) містить більш докладний опис спортивного заходу, наприклад, детальний і послідовний огляд матчу, іншими словами воно виконує інформаційну функцію, повідомляючи про подію, що відбулася. Іноді в заключній частині інформаційного повідомлення можуть міститися елементи оцінки і прогнозування.

Повною мірою усвідомлюючи інтерес публіки до матеріалів, що містять аналіз спортивних заходів, журналісти не рідко користуються жанром коментаря, формат якого не дозволяє в повній мірі надати розгорнутий і різнобічний аналіз події, але з іншого боку дозволяє автору скористатися великою кількістю варіантів для вираження особистого ставлення до питання або проблеми, надає можливість більш гостро поставити питання, охарактеризувати проблему і висловити авторське відношення. Для коментаря характерна наявність аналізу в стислому вигляді, в той час як оцінка і прогноз виходять на перший план. Загальна ознака, характерна для всіх видів спортивного коментаря як жанру можна описати як наявність об'єктивно-суб'єктивного роз'яснення сенсу, розвитку і значення спортивної події. Таким чином, спортивний коментар є роз'яснення, що відноситься до спортивної події, факту, поняття або концепції і буває коротким, або розгорнутим [21, с. 124].

Останнім часом статті спортивного характеру стають досить популярними в публіцистиці. Крім властивої спортивній журналістиці інформативності, спортивні тексти також відтворюють функцію впливу. Такі особливості публіцистичного стилю, як використання фразеологізмів або вираз оцінних суджень, чітко виділяються в спортивних статтях. Також в спортивних текстах нерідко зустрічаються різні стилістичні фігури і тропи.

Отже, можна зробити висновок, що обов'язковою частиною спортивного тексту є такі риси, як інформативність і «оцінність». У число необхідних елементів входить і наявність фразеологізмів.

Характерними лінгвістичними особливостями текстів спортивної спрямованості є:

- спеціалізована лексика (спортивні терміни, назви команд, змагань, міжнародних організацій тощо);
- запозичення (нерідко терміни з мов країн, в яких була винайдена та чи інша спортивна дисципліна, переносяться в інші мови);
- наявність числівників (рахунок матчів, дати і час проведення тих чи інших змагань, вік спортсменів);
- скорочення (як правило, назви організацій);
- засоби виразності (метафори, порівняння, уособлення, риторичні запитання) [20, с. 150].

Як і у всіх текстах вузьконаправлених сфер, у текстів спортивної публіцистики є власні стилістичні особливості. Вони привертають увагу багатьох дослідників. Оскільки спорт весь час розвивається, приносячи зміни не тільки в наше життя, але і в нашу мову, спортивні тексти привабливі для багатьох дослідників. В області лексики спілкування передбачає використання термінології та спеціальної лексики. Тексти спортивної журналістики неможливо уявити без особливої спортивної лексики – сукупності слів і словосполучень, які відносяться до якоїсь (у цьому випадку, спортивної) сфери діяльності людини і не є поширеними серед громадськості.

Присутність в мові подібної лексики дозволяє вказувати на появу і розширення спортивного дискурсу, в ході якого передаються значення, що визначають спортивну діяльність; основою ж спортивної лексики є термінологія – офіційна система знаків, що подібна системі спортивних понять і обслуговує комунікативні потреби спорту [52]. Разом з кожною появою нового виду спорту з'являється і певний набір термінів. Саме так зване «термінування» спортивних текстів є їх основною рисою [44, с. 43].

Спорт в західних країнах розвивається швидкими темпами. Щорічно створюються нові спортивні дисципліни. Це і є причиною виникнення нової лексики в публікаціях спортивних видань. Розвиток спорту в Україні також

набирає швидкість. Проте, ми все ж вважаємо за краще частіше орієнтуватися на Захід. Тому в українській мові регулярно відбувається проникнення великої кількості запозичень, які не тільки збагачують склад мови, а й наділяють тексти спортивної публіцистики тими характеристиками, які відрізняють її від інших жанрів публіцистичного стилю. З іншого боку, часте застосування спеціальної лексики призводить до «сухості» та монотонності статті, і тому необхідно вміло поєднувати публіцистичний і художній стилі написання.

Незважаючи на приналежність текстів спортивної спрямованості до спеціальних, вони вимагають особливий підхід, оскільки вже на етапі сприйняття тексту очевидно, що від перекладача будуть вимагатися фонові знання. Їх наявність стає ключовим фактором в забезпеченні комунікативної еквівалентності перекладу [17, с. 54]. Чим краще перекладач обізнаний про те, що саме сталося, тим успішнішим буде його сприйняття і, відповідно, передача повідомлення. Володіння потрібними знаннями про те, що відбувається дозволяє не тільки здійснити переклад необхідних термінів, але нерідко і вміло користуватися такими лінгвістичними прийомами, як смисловий розвиток, передача метафор на мову перекладу тощо [16, с. 4].

Таким чином, можна зробити висновок, що характерною рисою спортивних текстів є висока «термінованість», наявність скорочень і присутність засобів мовної виразності, що допомагають зацікавити аудиторію. Крім того, у статтях міститься велика кількість назв та числівників.

Висновки до розділу 1

У першому розділі магістерської роботи нами були описані теоретичні засади дослідження спортивного дискурсу.

Нами було зазначено, що під спортивним дискурсом розуміється послідовність мовних актів, які утворюють зв'язний текст в екстралінгвістичному контексті, мета якого відобразити процес максимально можливого розвитку фізичних, психічних і функціональних можливостей індивіда для реалізації їх в тренувальному і змагальному процесах, щоб отримати максимально високі результати.

Основними учасниками є представники інституту (агенти) і люди, які звертаються безпосередньо до них (клієнти). У спортивному дискурсі клієнтами будуть рекламодавці, політики, педагоги, батьки молодих спортсменів тощо. Агенти бувають трьох груп: в першу входять так звані обов'язкові учасники, що володіють повним об'ємом професійних знань – спортсмени і їх оточення (тренери, судді, представники адміністрації); у другій групі знаходяться необов'язкові учасники, знання яких лише частково належать до сфери спорту, наприклад, масажист, спортивний лікар; члени третьої групи можуть бути як обов'язковими так і необов'язковими учасниками – спортивні коментатори, спортивні журналісти і вболівальники з глядачами.

Аналіз теоретичних джерел показав, що однією з особливостей спортивних текстів є їх приналежність до спеціальних текстів, так як вони представляють собою послідовний опис виключно спортивних подій. Так само варто відзначити, що основною функцією спортивного тексту є опис реальних подій. У зв'язку з цим емоційний або ж естетичний вплив на читача не є основною функцією, або ж грає менш істотну роль.

Основними функціями текстів спортивної тематики прийнято виділяти: інформативну функцію. Як і будь-який спеціалізований текст, статті спортивного жанру несуть в собі завдання довести до відома читачів останні новини зі світу спорту або розповісти про досягнення спортсменів; функцію

впливу. Ця функція характерна скоріше для статей, ніж новин, оскільки через розгорнутий дискурс, наводячи факти і аргументи на захист своєї точки зору, автор переконує читача в правоті своєї позиції щодо актуальних проблем в спорті; оцінну функція. Оцінка в спортивному тексті є суб'єктивною, переважно раціональною, хоча і з деякою наявністю емоційної складової.

Характерними лінгвістичними особливостями текстів спортивної спрямованості є: спеціалізована лексика (спортивні терміни, назви команд, змагань, міжнародних організацій тощо); запозичення (нерідко терміни з мов країн, в яких була винайдена та чи інша спортивна дисципліна, переносяться в інші мови); наявність числівників (рахунок матчів, дати і час проведення тих чи інших змагань, вік спортсменів); скорочення (як правило, назви організацій); засоби виразності (метафори, порівняння, уособлення, риторичні запитання).

Отже, спортивний дискурс являє собою різновид комунікації між учасниками спортивної діяльності (такими як тренери, спортсмени, журналісти, вболівальники) для реалізації поставлених комунікативних цілей, в основі яких лежить зв'язок з іншими соціальними інститутами. Більшість сучасних вчених, що займаються спортивним дискурсом вказують на високий рівень поєднання спортивного дискурсу зі сферою мас-медіа, у зв'язку з чим в деяких випадках доречно говорити про спортивний медіа-дискурс, якщо дискурс реалізується в сфері масової комунікації.

РОЗДІЛ 2

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИЙ, ГРАМАТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ СПОРТИВНОГО ДИСКУРСУ

2.1 Лексико-стилістичний аналіз спортивного дискурсу

У наш час роль публіцистичної мови не можна недооцінювати, адже, публіцистичний стиль завжди буде знаходитися під пильною увагою лінгвістів. Спортивна стаття, будучи частиною публіцистики, являє собою складне явище, так як журналістам доводиться вирішувати ряд неоднорідних задач, для виконання головних функцій: інформативної, впливової, комунікативної і експресивної [37; 47].

Спортивна лексика являє собою систему, яка постійно розвивається, і в першу чергу зміни, які відбуваються зачіпають тексти газет і телепередач, так як саме через них широка аудиторія дізнається про зміни і події, що відбуваються. Вибір лексичних одиниць проводиться з урахуванням поглядів і смаків кінцевого споживача – масової аудиторії, яка цікавиться спортивними заходами, а також спираючись на завдання, поставлені перед журналістом. Відповідно до них, журналісти нерідко вдаються до використання досить широкого спектра способів і прийомів мовного впливу, від навмисного спотворення фактів, шляхом додання словам додаткового значення, і закінчуючи витонченою грою слів і використанням різноманітних тропів і стилістичних прийомів. При цьому основу для реалізації базових функцій спортивного тексту і виконання конкретних задач, що стоять перед автором спортивної статті складає все різноманіття лексичного складу мови.

За допомогою лінгвістичного аналізу ми визначили засоби виразності, які допомагають досягти потрібного результату. Для аналізу були відібрані статті про спорт з газет, журналів інтернет сайтів.

Під час аналізу були виділені наступні компоненти статей:

— тема;

- підзаголовок;
- основна частина.

Тема містить ключові слова з тексту статті і покликана зацікавити нас. Підзаголовок дає зрозуміти, про що читачі збираються прочитати. В основній частині міститься вся основна інформація. Під час читання статей англійською мовою можна помітити, що в них зазвичай використана нейтральна лексика, яка допомагає автору зблизитися з читачем і зробити інформацію більш доступною і зрозумілою. З лексичної точки зору, єдину складність представляють спортивні терміни. Однак, для любителів спорту вони не стануть перешкодою для розуміння, так як більшість цих термінів вже давно знайшли своє місце в українській мові.

Наведемо приклади: *penalty* – штраф, пенальті, *defender* – захисник, *half-back* – напівзахисник, *offside* - поза грою, *semi - final* – півфінал, *quarter-final* - чверть фіналу, *outsider* – аутсайдер, *backhand* - удар закритою ракеткою по м'ячу [53; 57; 59] тощо.

Дуже часто зустрічаються назви стадіонів, трас або спортивних подій, наприклад: *RattleSnake Point Golf Club* (назва гольф клубу), *Sandown 500* (назва гонок на витривалість), *Brighton community stadium* (назва стадіону), *X-games* (міжнародні екстремальні ігри) тощо. Невід'ємною частиною спорту є команди. При дослідженні спортивних статей, ми нерідко стикаємося з назвами команд: *San Antonio Spurs*, *Miami Heat*, *Los Angeles Lakers*, *Chelsea*, *Red bull*, *Springfield falcons*, *Texas Stars* [59; 58; 61] тощо.

Наступною лексичною одиницею, що зустрічається в спортивній публіцистиці, є скорочення. Як правило вони позначають назви спортивних асоціацій, клубів, телеканалів і професійних спортивних термінів. Наприклад: *FIFA Federation internationale de football association* – міжнародна федерація футболу, *NCAA National Collegiate Athletic Association* - національна асоціація студентського спорту, *MVP Most Valuable Player* - найцінніший гравець *CBS Columbia Broadcasting System* - «Сі-Бі-Ес», американська телерадіомережа,

IIHF International Ice Hockey Federation - міжнародна організація хокею на льоду [53; 59; 58; 61] тощо.

Для сучасних англомовних спортивних статей характерними лексичними одиницями є евфемізми:

Every fan who has ever worshiped Lance Armstong in this way, as I did throughout his active career, now has yet another unavoidable and unpleasant moment of reappraisal to deal with [55].

Ще одним прикладом поширеного випадку використання евфемізмів служить опис програшів улюбленої команди, за допомогою яких журналіст намагається «пом'якшити удар» для фанатів, називаючи поразку досвідом “experience”:

Bitter experience keeps Man City's Guardiola grounded [54].

Таким чином, за допомогою евфемізмів стає можливим приховати від читача справжню сутність явища за допомогою штучного створення нейтральної або позитивної конотації або в більш м'якій формі піднести негативну новину.

Крім того, в текстах спортивних статей часто використовуються афективи, до яких можна віднести такі слова і словосполучення, як: *human dignity, dream of billions, hope, pride, tragedy, patriotism, faith in the ideals, beliefs, ultimate triumph, dramatic game, fair competition* [61; 54; 56].

Розглянемо наступні приклади присвячені моральним і етичним цінностям спорту:

Once upon a time sportsmanship was about dignity and graciousness in defeat [54].

Di Canio was one of the bad boys of football but, in the heat of battle, still managed to do the decent, honourable thing [60].

Слова подібного роду мають унікальну можливість налаштовувати читача на певний лад і пробуджувати глибокі емоційні переживання.

Говорячи про використання емоційного фактору спортивних текстів, слід зазначити таку особливість статей такого роду, як використання розмовної

лексики або сленгу для твору ефекту зближення з читачем або додання опису додаткової емотивності або комічності:

Heck, he was even trying to help by setting up an eponymous foundation which he hoped would eventually raise enough money to build a hospital [60].

Однією з цілей використання цієї лексики в спортивних інформаційно-аналітичних матеріалах є прагнення автора статі ближче до читача, бажання підкреслити спільність інтересів і поглядів або ж пробудити у нього хвилю емоцій і яскравих вражень, що дозволяють заново пережити ейфорію від спортивного заходу. Але не слід забувати, що хоча сленг і просторіччя значно збагачують мову статей, вони повинні вживатися в міру і бути стилістично доречними, щоб не знижувати якість тексту.

Ще однією лексичною особливістю, характерною для англомовних газетних текстів, в тому числі і спортивних, покликаної підвищити оригінальність подачі матеріалу і посилити вплив на читача, є активне використання індивідуально-авторських неологізмів:

There have been a lot of reports on scandals and blamestorming in the team, but how have the athletes been doing? [54].

У цьому випадку неологізм *blamestorming* можна перекласти як «пошуки винного», завдяки якому автор дає зрозуміти читачеві в короткій і образній формі про несправедливість звинувачень, замість яких необхідно зайнятися спільним рішенням проблеми.

Зазначимо, що для спортивних текстів є використання різноманітних фразеологізмів, які широко використовуються в різних статтях спортивної спрямованості.

Розглянемо наступні приклади використання фразеологічних зворотів в спортивній аналітиці:

With the ball in his hands, he's more bull in a china shop than finesse, and he's apt to carry a few guys with him [56].

What are we "outsiders" to think about either the case against Armstrong, or of his case against the USADA's "witch hunt", as he calls it? [55].

У цих прикладах використання фразеологічних одиниць дозволило автору загострити увагу на негативних аспектах описуваних явищ і реалізувати тактику звинувачення.

У текстах публіцистичного стилю робиться акцент на емоційність мови, виразність, які досягаються за допомогою застосування стилістичних засобів мови [11, с. 266]. У ході здійснення аналізу стилістичних прийомів було виділено дві великі групи стилістичних прийомів, яким автори віддають найбільшу перевагу: епітети, метафори і уособлення.

Зауважимо, що епітети – означення, що характеризують властивість, якість, поняття або явище. Вони надають емоційності реченням, які без них виглядали б цілком нейтрально [27, с. 43].

Наведемо приклади використання епітетів:

It will be a fascinating match-up [58].

It was a fantastic campaign [57].

... where Lewis Hamilton performed just a beautiful overtaking [53].

And that's how this amazing season ended [61].

It was probably the best shot [59].

Наступною групою виявилися метафори. Наведемо приклади:

I am sure that Daniels had a skeleton in the cupboard [58].

Sport is always hard. But if you want something you will work your fingers to the bone to get that [57].

... and I promised my coach to move heaven and earth to get this title [59].

Dwyane Wade never misses out an opportunity to play with fire [58].

Також значну роль грають і уособлення, адже наділяють неживий об'єкт ознаками живого, дозволяють тексту придбати виразність і яскравість, які впливають на читача. Наведемо приклади:

Set of penalties defined a victory [53].

His skills let him down [58].

The very last punch just did the thing [61].

Air left my lungs [57].

*Radio in my helmet was damaged badly and was not responding anymore [59].
My feet touched the floor [59].*

Отже, зауважимо, що в текстах спортивних статей зустрічається спортивна термінологія, назви команд і географічних об'єктів, евфемізми, афективи, фразеологізми тощо. Крім того, у текстах спортивних статей основними стилістичними прийомами, які виділяються на тлі інших, є епітети, метафори, уособлення.

2.2 Граматичний аналіз спортивного дискурсу

Аналізуючи граматичні особливості спортивних статей було виявлено рівномірне вживання іменників, дієслів і прикметників. У текстах спортивних статей домінують такі граматичні часи Past simple, Present Simple, Present Perfect, рідше Future Simple.

Наведемо приклади:

Chelsea finished eight points clear last season and won the League Cup, but have lost nine of their 16 league games so far and are 16th in the table, one point above the relegation places [57].

Kelly is trained by former British light-middleweight champion and world title challenger Ensley Bingham, who believes his charge is boxing's bestkept secret [53].

Richard will be taking part in only his 15th pro fight at the Manchester Arena but will have home advantage [58].

Зауважимо, що частіше у таких статтях переважають дієслова у формі активного стану. Дієслова у формі пасивного стану зустрічаються набагато рідше. Наведемо приклади:

Winterbottom extended his lead in the championship over Mostert to a handy 198 points as other would-be challengers fell even further behind [61].

Michael Anderson wins Vitality London 10,000m to maintain Rio bid [59].

Ricciardo 'screwed' by Red Bull mistake [53].

Дуже часто у спортивних статей використовують інфінітивні конструкції в заголовках. Це зроблено з метою економії місця і полегшення подачі інформації.

Наведемо приклади:

Evans to miss Rio after turning pro [59].

Lee aiming to outbox rival Saunders [57].

Royal Troon to vote on women members [61].

У ході аналізу було виявлено, що всі речення спортивних статей поширені і можуть бути як простими, так і складними.

Приклади простих поширених речень:

Then he hit on a solution [53].

But they're trying pretty hard [58].

I was playing some good stuff [61].

Також зустрічаються складносурядні і складнопідрядні речення, наприклад:

I think Brendan and the bosses have made those decisions and I'm looking in with a keen interest to see who he puts alongside him and how he tries to improve or strengthen his staff moving forward [57].

The decorated former Red Wings coach has a saying that "players do not rebuild, "which means that, despite the obvious emphasis the organization has put on youth and building through the draft, he wants the current players to stay focused on their jobs [57].

Більшість речень написані в минулому часі активного стану. У заголовках нерідко зустрічаються інфінітивні конструкції, а також складносурядні і складнопідрядні речення.

Спорт в сучасному суспільстві є невід'ємною частиною культурного, соціального, і навіть політичного життя і зорієнтований на всі соціальні верстви суспільства. Зародження і формування спортивної термінології пов'язане з історією видів спорту, а її розвиток простежується аж до теперішнього часу. У зв'язку з тим, що різні види спорту поширилися по всьому світу, утворилася спеціальна термінологія, яка відображає відповідний лексико-семантичний

пласт. Термінологія присутня як в професійній сфері діяльності, так і в суспільному розумінні.

Вважається, що найбільш продуктивним способом структурного термінотворення є синтаксичний, який полягає в перетворенні звичайних вільних словосполучень в складні еквіваленти слів [40, с. 370].

Під терміносполученням нами розуміється таке словосполучення, де відбувається об'єднання повнозначних слів, які формують спеціальне професійне поняття: *central defender* – «центральный захисник», *right back* – «правий захисник».

Складні терміни утворюються на основі словосполучень, які перебувають в певних структурно-семантичних відносинах між собою, використовуючи злиття кореневих основ або утворені шляхом словоскладання. Терміни, що складаються з комбінацій цілих слів, за своєю структурою наближаються до словосполученням. Незалежно від своєї форми одні терміни пишуться разом, (наприклад, *breakaway* - «нападник, який пішов у відрив»), інші через дефіс (*hat-trick* - «три голи, забитих одним гравцем в одній грі»), складні терміни зберігають свою семантичну форму.

Загальноживана лексика також зазнає процес термінологізації. Наприклад, *a cross* («навіс» у футболі - «хрест» в загальноживаній лексиці), *bench* («запасні гравці», «лавка»), *tie* («нічия», «краватка»). Цей процес зачіпає і термінологізації словесних пар. При цьому два слова в сукупності утворюють термін: *backhill* - удар тильною частиною стопи (*back* - «спина», *hill* - «п'ята», «каблук»), *a clinical finish* - «точний удар по воротах», «чистий гол» (*clinical* - «клінічний», *finish* - «завершення»), *a hat-trick* - «три голи, забиті одним гравцем в одному матчі» (*hat* - капелюх, *trick* - трюк, хитрість).

З огляду на те, що терміносполучення є продуктивним способом термінотворення, видається цікавим розглянути їх структуру:

1) субстантивні N + N: (з іменником в ролі головного слова) *goal mouth* - «рамка воріт», *goal kick* - «удар від воріт», *goal line* - «лінія воріт»;

2) ад'єктивні словосполучення Adj + Prep: *fizzed in* - «блискучий крос (навіс)», *dinked in* - «невдалий навіс»;

3) дієслівні словосполучення V + N: *block the shot* - «блокувати удар», *clear the ball* - «вибивати м'яч».

В якості залежних слів можуть виступати різні частини мови:

1) іменники V + N: *heat the woodwork* - «потрапити в штангу»;

2) прикметники Adj + N: *free-kick* - «вільний удар»; *right winger* - «правий захисник», *magic sponge* - «губка з водою, яка приведе до тямі гравців»;

3) порядкові числівники Num + N: *first touch* - «обробка м'яча», *first / second leg* - «перша / друга зустріч команд», *fourth official* - «резервний арбітр»;

4) дієприкметник Part + N: *adopted ball* - «гол», *left-footed striker* - «лівоногий нападник», *saved penalty* - «нереалізований пенальті».

Виявлено багатокомпонентні терміни, поєднані за допомогою дефісів: *give-and-go* - «гра в стінку», *end-to-endstuff* - «гра, в якій м'яч постійно переходить від команди до команди», *six-a-side football* - «футбол в хокейній коробці з бортами». Аглютиновані терміни (не менше трьох тісно поєднаних кореневих морфем) *superlinkman* - «хороша сполучна оборона і атака за схемою 3-4-3».

З плином часу в термінології відбуваються зміни, однак при аналізі англomовних джерел було помічено, що морфологічний спосіб термінотворення є найбільш продуктивним в цьому аспекті. Так як суфіксація характерна для словотвору, в той час як субстантивні терміни займають центральне місце в терміносфері. Виділимо наступні продуктивні суфікси в англійських термінах:

-*ing* (*blocking* - «захист, блокування», *dribbling* - «ведення м'яча»);

-*er / -or* (*dribbler* - «гравець, провідний м'яч»);

-*ist* (*titlist* - «володар титулу», *finalist* - «гравець, який вийшов у фінал»);

-*ation* (*qualification* - «кваліфікація», *disqualification* - «дискваліфікація»).

Синтаксичний спосіб термінотворення продуктивний для утворення термінів-словосполучень:

1) двокомпонентних термінів (що складаються з базового елемента (ядра) і елемента, що визначає ядро): *field zones* - «зони ігрового поля», *bicycle kick* - «удар ножицями через себе», *dead ball* - «відновлення гри зі стандартного положення»;

2) трикомпонентних термінів: *top left corner* - «верхній лівий кут воріт», *bottom left corner* - «нижній лівий кут воріт», *big game player* - «гравець, що виявляє себе в матчах з серйозними суперниками»;

3) чотирьохкомпонентних термінів: *against the run of play* - «проти логіки гри», *best fans in the world* - «болівальники, які підтримують аутсайдерів»;

4) п'ятикомпонентних термінів: *shoot from outside the penalty area* - «удар через зону пенальті», *led to attempt on goal* - «результативні помилки в обороні, які могли привести або привели до пропущеного голу».

Підсумовуючи зазначимо, що перша граматична особливість, яка є найчисельнішою – це вживання присвійного відмінка. Цей вид відмінка вказує на приналежність одного об'єкта суб'єкту. Він може утворитися за допомогою додавання афікса *'s* (*England's victory*) або ж *of* (*blend of skills*).

Крім того, у спортивних текстах дуже часто використовуються дієприслівникові звороти і герундій, найчастіше в описових цілях. Перевагу автори віддають дієприслівникам (*taking shape*), потім герундію (*for enjoying it*) і тільки потім дієприкметникам (*always seeking*).

Аналізуючи тексти спортивної тематики, можна прийти до наступних висновків, найчастіше автори використовують Present Simple, Past Simple і Future Simple. Так само зустрічалися такі часи, як Present, Past і Future Perfect, Present, Past і Future Continuous.

Досліджуючи синтаксис спортивних статей, можемо виділити наступні особливості. Прості пропозиції використовуються набагато частіше, ніж складносурядні. Також можна зустріти певну кількість умовних і питальних речень. Крім того, можемо виділити часте використання інфінітива в якості складного підмета (*is no need to say, struggled to find, had come to play*) і модальних дієслів (*might, can, should, have to*).

Таким чином, лінгвістичні особливості є одними з важливих складових тексту, так як вони визначають його приналежність до того чи іншого стилю. У нашій роботі основною лексичною особливістю всіх статей виявилися спортивні терміни і переважання специфічної лексики, так як наш матеріал був вивчений в рамках спортивного дискурсу. Аналізуючи граматичні особливості, ми прийшли до висновку, що при написанні статей автори використовують присвійний відмінок, прості речення, дієприслівникові конструкції і прості часи.

2.3 Специфіка перекладу спортивного дискурсу

Спортивний дискурс виділяється з інших видів дискурсу тим, що у ньому наявна спеціальна спортивна термінологія, яка може викликати труднощі для перекладачів. У перекладознавстві донині не існує єдиної класифікації способів перекладу термінів, і зокрема спортивних термінів, що становить проблему при перекладі подібної лексики.

Лінгвіст В. М. Лейчик, створив власну класифікацію перекладу термінів (переважно для науково-технічної сфери), використовуючи за основу класифікацію перекладацьких трансформацій вченого В. Н. Комісарова. У неї входять:

1) еквівалент в мові перекладу. Цей спосіб полягає у використанні строго закріпленого в мові перекладу еквівалента оригінальної лексичної одиниці. На думку вченого, є найоптимальнішим способом при перекладі термінології;

2) інтернаціоналізм;

3) описовий переклад;

4) створення нового терміну наступними способами:

— розширення семантичного поля (надання нового значення). Спосіб полягає в доданні вже існуючого в українській мові слова нового значення (під впливом терміну з мови оригіналу) [13, с. 43];

— калькування;

— запозичення [14, с. 76].

Зауважимо, що зазвичай у спортивній термінології можна виявити велику кількість одиниць, що перекладаються способом пошуку перекладацької відповідності, на підставі вказівки спеціального спортивного значення слова в словниках [5, с. 52].

За допомогою прийому суцільної вибірки сформований склад лексичних одиниць досліджуваних текстів, які в подальшому були систематизовані. У складі сформованого корпусу можна виділити наступні групи слів:

— спортивні кліше (*it's a real pressure cooker - це справжня сковорарка (дуже сильний тиск на суперника); it's a see-saw game - гра як гойдалки (коли ініціатива постійно переходить і змінює ситуацію гри на користь однієї чи іншої команди)*);

— загальнонаукова лексика (*abdominal roller - ролик для преса (тренажер, який зміцнює черевні м'язи); achilles tendinitis - Ахіллес тендиніт (біль або запалення ахілового сухожилля, зазвичай викликане перенапруженням)*);

— типові газетні фрази (*as ... says - як повідомляють .., to the forefront - на перший план*);

— спортивний сленг (*put the biscuit – покласти печиво (забити шайбу), hit the ball - старанно працювати, щоб досягти хороших результатів*);

— американізми і англіцизми в українській мові – слова, запозичені з американського і британського варіантів англійської мови (*dribbling - дриблінг (ведення м'яча або шайби), overtime - овертайм (додатковий час)*);

— мовні штампи – слова і вирази, емоційно позбавлені образності (*by the decision of - за рішенням, to take into consideration - взяти до уваги*);

— метафори – слова і вирази, вжиті в переносному сенсі (*to step up to the plate - брати на себе відповідальність, a low blow – удар нижче пояса*);

— скорочення (*IPC - International Paralympic committee*);

— спортивна термінологія (*draw - нічия, гра, жеребкування; forward - форвард, нападник*).

Звернемося безпосередньо до аналізу перекладу прикладів спортивного дискурсу.

With less than two seconds left in overtime, Tkachuk saw a juicy rebound, crossed in from the hash marks and performed straight wizardry [54]. – До овертайму залишалося менше двох секунд, але Ткачук побачив гарну можливість, швидко перемістився на фланг, пройшов уздовж лінії і створив диво.

Термін-слово “*overtime*” позначає додатковий час під час спортивної гри. Ця термінологічна одиниця перекладається на українську мову за допомогою варіантної відповідності зі словника «*овертайм*» [48], утвореного за допомогою транскрибування – прямого запозичення з англійської мови. В україномовних словниках існує ще один синонім терміну – «*додатковий час*» [48], який перекладається з англійської за допомогою калькування. Однак в мові ЗМІ міцно зміцнився саме варіант «*овертайм*» зважаючи на свою стислість і зручність у використанні.

Термін “*rebound*” складається з префікса *re-* і кореня “*bound*” в значенні «*відскік*» [49]. Термін застосовується в тому випадку, коли після невдалої спроби забити шайбу у команди знову з’являється можливість знову заволодіти м’ячем. У цьому контексті ми використали прийом заміни – модуляцію – і термін перетворився в загальноновживане слово «*можливість*» для розуміння повідомлення пересічним читачем.

The USA netminder Silverstein made several key saves during the game, including a pad save on a breakaway [60]. – Протягом матчу воротар американської збірної Сільверштейн зробив кілька сейвів, включаючи порятунок щитком.

У цьому прикладі присутній термін “*netminder*”, який перекладається на українську мову як «*воротар*» і є варіантною відповідністю цього терміну. Термін “*save*” – від англійського дієслова “*to save*” «*рятувати*» – відображення небезпечного удару воротарем, який міг би привести до голу. На українську мову передається за допомогою транскрибування – «*сейв*» – ще одне запозичення з

англійської мови. Термін “*pad save*” позначає відображення небезпечного удару за допомогою елемента захисного спорядження. Термін передається на українську мову за допомогою калькування – «*порятунок щитком*».

While an international game for the 2020-21 season is unlikely, he noted the league is working to accommodate the team's interest in going overseas in the future [61]. – Хоча в сезоні 2020-2021 міжнародні матчі за участю команди малоймовірні, він зазначив, що ліга працює над тим, щоб задовольнити її запит на матчі за кордоном в майбутньому.

У цьому контексті ми можемо виявити такі термінологічні одиниці – “*game*” і “*league*”. Обидва терміни належать до класу загальногалузевих і зустрічаються відразу в декількох видах спорту. Словосполучення “*international game*” передається на українську мову за допомогою конкретизації – «*міжнародний матч*», так як в реаліях хокею зустріч двох команд називається «*матчем*». Термінологічна одиниця “*league*” передається на українську мову як «*ліга*» за допомогою лексичного еквіваленту. Таким же чином передається і термін “*team*” «*(спортивна) команда*».

She became the first female singles skater to take Olympic gold without any prior world championships medals [58]. – Вона стала першою фігуристкою в одиночному розряді, що отримала олімпійське золото, раніше не займаючи на світових змаганнях місця на подіумі.

Термін-словосполучення “*singles skater*” позначає фігуриста «одиночку», що виконує програму без партнера. На українську мову перекладається за допомогою описового перекладу – «*фігурист в одиночному розряді*». Загальноспортивний термін “*medal*” «*медаль*» позначає нагороду за досягнення в спорті, було перекладено за допомогою модуляції – «*місце на подіумі*», оскільки його точна передача не впливає на зміст переданого речення.

It's a vicious cycle when you live inside the bubble, says Kiira Korpi, a two-time Olympian for Finland [55]. – Це порочне коло, коли ви живете всередині бульбашки, – каже Кііра Корпі, дворазова учасниця Олімпійських ігор з Фінляндії.

Термін “*Olympian*”, який має словникову відповідність «олімпієць» [48] перекладається на українську мову за допомогою описового перекладу – «учасник Олімпійських ігор». Варіант «учасник Олімпійських ігор» звучить більш офіційно і почесно, хоча і варіант «олімпієць» також використовується в спортивних текстах дискурсу ЗМІ.

Таким чином, нами була проаналізована специфіка перекладу спортивного дискурсу, а саме спортивної термінології та визначено основні способи перекладу: словниковий відповідник, описовий переклад, транскрибування та модуляція.

2.4. Особливості перекладу «твіт-повідомлень» на спортивну тематику

Не секрет, що ЗМІ відіграють важливу роль майже у кожному аспекті нашого життя і спортивна тематика та усе, що з нею пов’язано далеко не є винятком. Однією з найбільш популярних платформ для висвітлення власної думки у спортивному дискурсі особливо для англомовних користувачів є соціальна мережа «Твіттер» (“Twitter”).

Так як предметом нашого дослідження є способи перекладу спортивного дискурсу (на матеріалі англомовних інтернет-видань), вважається доцільним розглянути та проаналізувати особливості перекладу «твіт-повідомлень» деяких журналістів, популярних футбольних фанатів та спортивних інтернет-видань.

Оскільки дана тема є актуальною в сучасному англомовному інтернет просторі, нами була відібрана та проаналізована низка «твіт-повідомлень» на спортивну тематику, які, на нашу думку, викликають найбільший перекладацький інтерес.

При відборі «твіт-повідомлень» ми звертали увагу на лексичну складову та спортивну екзотику вокабуляру, фразеологію, гумор та його підвиди, використання художніх засобів, особливості стилю викладу та побудови речень сучасної спортивної публіцистики.

Розглянемо перший приклад (Додаток А):

“Anyone else feel like Arsenal dodged a bullet in signing Tomiyasu instead of Emerson Royal? I know he’s only played one game but he was absolutely bullied by Zaha the other day....”

В першому реченні ми можемо спостерігати риторичне запитання підкріплене типовим виразом з долею іронічності *“Anyone else feel like...”* яку можна перекласти як «Мені одному здається, що...» або «В мене у одного склалося враження».

Далі йде цікава метафора *“dodged a bullet”* суть якої можна здогадатися навіть без наявності контексту , але ми можемо запропонувати найбільш доцільний варіант перекладу як «легко обійшлися».

В другому реченні типове дієслово для спортивного дискурсу *“to bully”* може також викликати певні труднощі при перекладі, адже у футбольному контексті мається на увазі що над гравцем познущались в ігровому плані. Тобто, *“was bullied”* в даному контексті означає, що гравця неодноразово «перегравали один на один», не прикладаючи великих зусиль та використовуючи «знущальницькі» фінти або дриблінг.

Розглядаючи ще один приклад «твіт-повідомлення» (Додаток Б), ми стикнулися з цікавим метафоричним епітетом до слова *“fanbase”*, а саме - *“flip flop”*.

“Never known such a flip flop fan base as Arsenal right now. Win one game and they’re the best thing since sliced bread. One poor result and it’s sell everyone, sack the manager. It’s so toxic and boring.”

Звичайно, при перекладі потрібно спиратися на словниковий відповідник «капці» або «в’єтнамки», але сенс полягає у тому, що фан база настільки часто змінює свою думку та настрої, що це часто порівнюють з перевзуванням. Тому як найбільш доречний варіант перекладу фрази *“flip flop fan base”*, ми

пропонуємо «перевзвучна фан база», що можна погодитись, не одразу прийде до думки перекладачеві необізнаному в спортивному дискурсі.

Далі йдуть речення, що є цікавими для аналізу з боку синтаксису, і нам вони здаються приховано умовними, адже їх можна трансформувати використовуючи “if” або “when” не змінюючи суті цих речень. Також, ідіома “*to be the best thing since sliced bread*” може викликати перекладацькі труднощі для підбору естетичного варіанту перекладу, якщо не використовувати дослівний переклад як «найкраще, що може бути після нарізного хліба»

Одним з найбільш найважчих на наш погляд прикладів з боку перекладу в спортивному дискурсі, може бути наступний «твіт» (Додаток В):

“Arteta's Arsenal never get their flowers. The same sides who we strangle to death without letting get as much as a sniff is the same sides giving other top teams the games of their lives.”

В першому реченні цього твіта ми не можемо не брати до уваги метафору “*to get one’s flowers*”, що є відповідником сталих фраз “*to give somebody credit*”, “*to get what one deserves*” і т.д. у сенсі «ніколи не отримувати належної заслуги або компліментів» виражено метафорично.

Наступне речення варто перекласти повністю, адже за наявністю певних лексичних одиниць та навіть їх варіанту перекладу у контексті, важко скласти повну картину змісту даного речення.

“The same sides who we strangle to death without letting get as much as a sniff is the same sides giving other top teams the games of their lives.”

Можливим варіантом перекладу з нашого підходу до футбольного контексту цього «твіта» може послужити:

«Ті ж самі команди які нас «душать» на полі не даючи ні на мить перевести подиху, можуть грати з іншими командами так ніби даруючи їм найлегшу гру всього їх життя».

Ще один приклад «твіта», переклад якого може не обійтись без обізнаності в спортивному дискурсі або ігровому контексті певного виду спорту (Додаток Г):

“I'm not seeking any controversy here but I felt the 50-50 calls went against us.”

Найбільш доцільним варіантом перекладу фрази “50-50 calls” буде «спірні суддівські рішення 50 на 50», що досить непросто для перекладацької здогадки навіть знаючи, що це були слова тренера після матчу.

Для більш чіткого простеження стилю викладу інформації та особливостей перекладу «твітів» одних з найбільших спортивних інтернет-виданнях такі як “BBC Sport”, “Sky Sports News”, можемо розглянути наступні приклади:

Приклад 1 (Додаток Д): *“Less than three weeks ago, Emma Raducanu had to qualify for the US Open. Now, she is a major winner with her face across giant billboards on the streets of New York. This is her journey from childhood to champion in her own words...”*

У поданому вище прикладі з “BBC”, можна звернути увагу на чітке використання пунктуації, що може бути проігноровано деякими спортивними журналістами та звичайними користувачами. Використання **Prepositional Absolute Constructions (with a noun)** як “with her face across giant billboards...” може також підкреслити унікальність та певний професіоналізм цього видання у подачі інформації, що в подальшому має вплив на переклад схожих одиниць.

Приклад 2 (Додаток Е): *“**BREAKING:** Chris Hughton has been "relieved of his duties" at Nottingham Forest, after they suffered their sixth defeat in seven Sky Bet Championship matches.”*

У цьому прикладі, можемо підкреслити використання виданням “Sky Sports News” типових “scoop words” як “BREAKING” або “EXCLUSIVE” для привернення уваги читача. Якщо з “EXCLUSIVE ” навряд чи може виникнути труднощів при перекладі, з “BREAKING” найбільш доцільним варіантом перекладу буде «гарячі новини».

Використання нейтральних конструкцій як *“to be relieved of one’s duties”* для збереження неупередженості з боку видання та зосередити увагу радше на сам факт звільнення, ніж викликати реакцію аудиторії на подію.

Приклад 3 (Додаток К): *“BBC Sport understands an agreement is close with Eddie Howe to succeed Steve Bruce as Newcastle Utd manager and it’s hoped he will be in charge for Saturdays match at Brighton.”*

Використання **“it... pattern”** у пасивній формі найчастіше з такими дієсловами як: *hope, accept, agree, believe, decide, expect, intend, plan, think* також свідчить про відсутність суб’єктивізму, запобігання упередженості та оцінки повідомлення.

Приклад 4 (Додаток Л): *“Azeem Rafiq says his allegations against Yorkshire will be “told to the world” after suggesting he cannot continue his formal dispute with the club.”*

Перевага теперішнього часу над минулим для цитування наголошує на актуальності інформації, хоча при перекладі теперішній час може не зберігатися.

Цікаву гіперболізовану ідіому *“told to the world”* можна перекласти в даному випадку як «буде у всіх на устах».

Щодо гумору при перегляді «твіт-повідомлень» англомовних вболівальників, найчастіше зустрічалися випадки іронії, сарказму, сатиричне висміювання виступів окремих гравців та навіть з історичним або релігійним підтекстом. Нижче декілька прикладів та запропоновані варіанти перекладу:

Приклад 1 (Додаток М): *“If arsenal were getting hammered 4-0 and Xhaka came on to do that pogba cameo, he would be nailed to the cross and blood drained”*

«Якщо Арсенал був би знищений 4-0 по ходу матчу і Джасака вийшов би на заміну прогулюватись по полю, його тут би розп’яли як Христа»

Аналізуючи наш варіант перекладу сатиричного «твіт-повідомлення» з очевидним релігійним підтекстом, потрібно також виділити лексичну одиницю “*cameo*”, що найбільш ймовірно викликала б труднощі для перекладача, адже словниковий відповідник даної лексичної одиниці є «епізодична роль» і тому без обізнаності в даному виді спорту, було б важко передати тонку суть відповідника.

Приклад 2 (Додаток Н): “*Arsenal fans singing “are you Tottenham in disguise” to the actual Spurs team is peak shithousery and I’m here for it!!!!*”

Наведене вище іронічно-саркастичне висловлювання може бути найбільш різноманітним та багатим на варіанти перекладу через таке поєднання слів як “*peak shithousery*”. Але використовуючи нормативну лексику, запропонуємо наступний варіант перекладу:

«*Фанати Арсеналу скандуючи «Зізнавайтесь, ви що Тотенхем?» насправді гравцям Тотенхему це повна клоунада і це те що треба!!!*»

Як вже зазначено вище, при відборі найбільш цікавих для перекладу «твіт-повідомлень» зверталась увага на екзотику вокабуляру спортивного дискурсу, особливо з футбольної тематики. Тож нижче наведені специфічні словосполучення, лексичні одиниці та вирази з відповідним перекладом:

“*to nutmeg by the corner*” – «прокинути м’яча поміж ніг біля кутового»

“*to spark a counter*” – «зародити неочікувану контратаку»

“*to slide tackle the ball*” – «вибити м’яч у підкаті збоку»

“*juggling options in midfield*” – «підбирати комбінації з півзахисників»

“*managerial tussle*” – «битва тренерів»

“*ball-watching*” – «пасивно грати в захисті»

Отже, розмірковуючи над особливостями перекладу «твіт-повідомлень» з наведених прикладів, можемо прийти до висновку, що обізнаність та пізнання в

спортивному дискурсі грають одну з ключових ролей при доцільному та влучному перекладі. Стель викладу та подача інформації також має вплив на переклад та донесення суті повідомлення. Тому відзначаємо неупередженість, професіоналізм та відсутність суб'єктивізму одних з провідних інтернет видань. Щодо «твіт-повідомлень» звичайних користувачів або фанатів, нерідко можна простежити використання гумору, цікавих порівнянь, художніх засобів, ідіом, гри слів, термінів та своєрідного вокабуляря причетного до певного виду спорту для зацікавлення аудиторії. Але найважливіше, що усе це привертає увагу перекладацьке око спеціалістів з будь-яким рівнем знань та відчуттям мови.

Висновки до розділу 2

У другому розділі магістерської роботи нами був проаналізований лексико-стилістичний, граматичний та перекладацький аспекти спортивного дискурсу.

Нами було визначено, що у текстах спортивних статей зустрічається спортивна термінологія, назви команд і географічних об'єктів, евфемізми, афективи, фразеологізми тощо. Крім того, у текстах спортивних статей основними стилістичними прийомами, які виділяються на тлі інших, є епітети, метафори, уособлення.

Аналізуючи тексти спортивної тематики, можна прийти до наступних висновків, найчастіше автори використовують Present Simple, Past Simple і Future Simple. Так само зустрічалися такі часи, як Present, Past і Future Perfect, Present, Past і Future Continuous. Досліджуючи синтаксис спортивних статей, можемо виділити наступні особливості. Прості пропозиції використовуються набагато частіше, ніж складносурядні. Також можна зустріти певну кількість умовних і питальних речень. Крім того, можемо виділити часте використання інфінітива в якості складного підмета і модальних дієслів.

У перекладознавстві донині не існує єдиної класифікації способів перекладу термінів, і зокрема спортивних термінів, що становить проблему при перекладі подібної лексики. За основу для роботи ми взяли класифікацію лінгвіста В. М. Лейчик. У неї входять: 1) еквівалент в мові перекладу. Цей спосіб полягає у використанні строго закріпленого в мові перекладу еквівалента оригінальної лексичної одиниці. На думку вченого, є найоптимальнішим способом при перекладі термінології; 2) інтернаціоналізм; 3) описовий переклад; 4) створення нового терміну наступними способами: розширення семантичного поля (надання нового значення). Спосіб полягає в доданні вже існуючого в українській мові слова нового значення (під впливом терміну з мови оригіналу); калькування; запозичення.

Нами була проаналізована специфіка перекладу спортивного дискурсу у «твіт-повідомленнях», а саме спортивної термінології та визначено основні способи перекладу: словниковий відповідник, описовий переклад, транскрибування та модуляція.

РОЗДІЛ 3

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕКСТІВ СПОРТИВНОЇ ТЕМАТИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

3.1 Особливості навчання перекладу

Питання розробки та вдосконалення методики навчання студентів-перекладачів перекладу є одними зі складних питань. Вчені, що досліджують проблеми і питання методики навчання перекладу аналізують недоліки існуючих методик навчання перекладу, розробляють нові підходи і рекомендації щодо їх вдосконалення.

Лінгвіст В.Н. Комісаров вважає головним завданням навчання перекладу не засвоєння норм, правил, які перекладач міг би автоматично застосовувати у всіх випадках, а оволодіння принципами, методами і прийомами перекладу, і вміння їх вибирати і застосовувати по-різному в конкретних умовах, до різних текстів та для різних цілей. Вчений акцентує увагу на призначення викладача – навчати студента-перекладача мислити, йти тим шляхом, по якому йде досвідчений професійний перекладач, а для цього необхідно, щоб студент власні рішення за допомогою, і під керівництвом викладача [10, с. 45].

У свою чергу Я. І. Рецкер пропонує вибудовувати методику навчання перекладу на лінгвістичній основі і застосовувати в навчанні майбутніх перекладачів концентричний метод, цей метод передбачає розгляд теми навчання кілька разів, до того ж кожен раз на більш високому рівні. Вчений звертає увагу на градацію труднощів в навчанні перекладу, що включає поступове ускладнення завдань, вправ і текстів для перекладу.

Вчений формулює рекомендації навчання перекладу:

— основну увагу слід звертати не на труднощі розуміння, а на труднощі вираження думки оригіналу рідною мовою;

- необхідно застосовувати на всіх етапах навчання тематичні вправи, розраховані на оволодіння певними прийомами перекладу і на подолання певних лексичних, граматичних і стилістичних труднощів перекладу;
- контрольні письмові роботи слід проводити з наростанням складності завдань;
- важливо вести порівняльний аналіз перекладів, в процесі яких студенти привчаються самостійно визначати переваги і недоліки декількох перекладів одного і того ж тексту;
- практикувати індивідуальні заняття з письмового та усного перекладу;
- використовувати індивідуальний підхід при підготовці перекладача [18].

Крім того, методисти вважають, що навчання перекладу має передбачати розвиток навички цілепокладання (вміння формулювати мету в перекладі) та операційного досвіду (вміння виконувати переклад). Вчені радять для розвитку зазначених навичок використовувати вправи змішаного типу, що враховують передперекладацькі і перекладацькі завдання.

Навчання перекладу має розвивати у майбутніх перекладачів професійне перекладацьке мислення. Дослідники звертають увагу на якісну підготовку самого викладача до навчання студентів перекладу і використання викладачем прийомів, спрямованих на розвиток у студентів бачення в найдрібніших подробицях предметної ситуації, описаної автором в тексті.

Розвиток методики навчання перекладу взаємопов'язаний з розвитком методики перекладу; викладачі перекладу повинні звертати особливу увагу на власну методичну грамотність. Методика навчання перекладу включає в себе три етапи [34, с. 123].

Перший етап – підготовчий, спрямований на активне освоєння різних типів текстів мови оригіналу / перекладу.

Другий етап – основний, що включає передперекладацький аналіз, аналітичний варіативний пошук, аналіз результатів перекладу.

Третій етап – тренувальний: тренінг письмового перекладу на матеріалі різних текстів.

Викладачі повинні дотримуватися індивідуального підходу навчання студентів, поєднувати різні види роботи на занятті, формувати у студентів навички особистої відповідальності за переклад. Точки зору вчених про методику навчання перекладу не є вичерпними. Таким чином, вчені при розробці та вдосконаленні методики навчання перекладу приділяють увагу:

- оволодінню студентами принципами, методами і прийомами перекладу;
- поступового ускладнення завдань, які пропонуються для виконання студентам-перекладачам;
- вмінню студентів формулювати мету в перекладі, вмінню виконувати переклад;
- розвитку у майбутніх перекладачів професійного перекладацького мислення;
- оволодіння студентами-перекладачами методикою перекладу;
- формування у студентів навички особистої відповідальності за переклад [33, с. 466].

Говорячи про навчання іноземних мов, дослідники довгий час використовували термін «компетенція». Останнім часом в працях з психології та методики навчання стали розмежовувати поняття «компетентність» і «компетенція». Компетенції є ресурсами, які виступають в якості основи для прийняття рішень, а термін «компетентність» – означає вміння відбирати і комбінувати компетенції, які є в розпорядженні перекладача. Як вважає Т. Попеску перекладацька компетенція включає всі компоненти вивчення мови плюс деякі особливі субкомпетенції, наприклад, професійні знання [41, с. 45].

На думку дослідників обов'язковим етапом формування розумових дій в галузі перекладу є мотивація, яку можна формувати в процесі навчання. У більшості студентів головною мотивацією є отримання «заліку». Тому дуже багато залежить від особистості викладача, його вміння так піднести матеріал,

щоб студенту було цікаво перекласти текст самому, а не користуватися спеціальною комп'ютерною програмою. Крім того, важливим є підбір матеріалу для перекладу. Статті та повідомлення повинні містити сучасні проблеми.

У вузах навчання перекладу є важливою частиною навчального процесу. Компетенція в галузі перекладу включає багато компонентів вивчення мови: граматику, лексикологію, предметні знання в певній галузі науки і техніки, соціокультурні компетенції, хороші знання рідної мови.

Т. Попеску зазначає, що перекладацьку компетенцію не можна досягти, якщо студент не володіє хорошими знаннями як іноземної мови, так і рідної. На її думку перекладу треба вчити, особливо це складно робити, коли перекладати потрібно в письмовому вигляді [41, с. 41].

Довгий час при перекладі текстів за фахом головною вимогою залишалася тільки точність передачі інформації. У наш час потрібно вміти передати комунікативну мету висловлювання з урахуванням соціокультурних особливостей комунікантів, дотриманню норм літературної мови.

З педагогічної точки зору для того, щоб студенти вміли перекладати спеціальні тексти з англійської мови на українську, вони повинні володіти лінгвістичними знаннями в області граматики, умінням працювати зі словами широкої семантики, знаходити правильний переклад термінів. Студенти технічних вузів мають справу з науково-навчальними текстами, науково-популярними і технічними текстами за фахом. Навчання треба починати з навчальних текстів, поступово переходячи до оригінальних текстів на старших курсах. Говорячи про останні, треба виділити основні мовні засоби таких текстів: щільна когнітивна інформація, лексичні скорочення, терміни, нейтральна лексика, лексика загальнонаукового опису, дієслівні конструкції з пасивним значенням, безособові і невизначено-особисті речення.

У наукових текстах відсутня авторська індивідуальність. У різних авторів, які пишуть на одну і ту ж тему ми можемо помітити однакові мовні звороти і схожий стиль. Що стосується лексики, існують слова широкої семантики, які викликають у студентів труднощі при перекладі.

Різноманітність перекладів слів широкої семантики говорить про те, що потрібно вчити студентів знаходити перекладні еквіваленти слів не тільки в словниках, але і самим підшукувати можливі переклади слів, термінів, особливо таких, де потрібно роз'яснювати, інтерпретувати, щоб український переклад відповідав вимогам тексту.

Зазначимо, що вчити перекладу потрібно з першого курсу, спираючись на шкільні знання студентів. Вчити перекладати з англійської мови на українську, починаючи з науково-навчального тексту. У таких текстах кількість термінів менше, ніж в науковому тексті. Речення простіші і коротші, різноманітність синтаксичних структур менша, кількість пасивних конструкцій менша [1, с. 13].

Перше, на що слід звернути увагу першокурсників – це особливості будови англійської мови, навчити їх робити граматичний аналіз речення, тобто вміти знаходити головні та другорядні члени речення, встановлювати зв'язок між ними за формальними ознаками.

Першим етапом граматичного аналізу є поділ речення на смислові групи. В англійському реченні поділ на смислові групи дозволяє встановити синтаксичні зв'язки між словами і приналежність слів до певної частини мови. Поступово слід переходити до пояснення і закріплення способів перекладу складних граматичних конструкцій таких як: неособисті форми дієслова, різні види підрядних речень, модальні дієслова, присудки в пасивному стані тощо.

Для студентів доцільним є і усний і письмовий переклад. Вони повинні чітко, граматично і стилістично правильно викладати свої думки. Для грамотного перекладу потрібні не тільки знання лексики та граматики, а й хороші знання рідної мови, а також лінгвокраїнознавча компетенція, яка передбачає знання і рідної культури, і культури того народу, на мову якого потрібно перекласти.

Викладач повинен донести студентам інформацію про триетапну структуру перекладу: спочатку прочитати і зрозуміти текст оригінал, зробити переклад і відредагувати текст перекладу.

Одна з найважливіших навичок при роботі перекладача – робота з термінологією. Термін має безліч значень в різних галузях науки і техніки. Це пов'язано з науково-технічним прогресом і постійною зміною термінології.

Завдання викладача – навчити студентів знаходити відповідні еквіваленти цих термінів в українській мові. На старших курсах студенти повинні навчитися користуватися довідковою літературою по тематиці перекладного тексту, двомовними словниками, вчитися складати власний словник. Слід порадити студентам не тільки виписувати слово в зошит і давати його український еквівалент, а й записати його сполучуваність з іншими словами і приклад з тексту і переклад речення [23, с. 36].

Ще одне важливе питання – навчання перекладу складних термінів, де останній компонент є ядром всього складного ланцюжка поняття. У цьому випадку переклад часто буває описовим. Термін в певній галузі знань завжди однозначний. Спочатку по контексту визначається область застосування цього терміну, а потім його співвіднесеність з точним поняттям. Студентам можна порадити використовувати різні ресурси – комп'ютер, інтернет, довідкові джерела, словники тощо.

На закінчення слід підкреслити, що для створення міцних навичок перекладу необхідно засвоїти принципову послідовність всіх основних дій, пов'язаних з перекладом англomовних текстів, тому що розходження в ладі мов призводять до того, що ця послідовність нерідко порушується. Необхідно навчитися розуміти, коли саме відбувається порушення послідовності перекладу і що потрібно робити в таких випадках. Для того щоб основна увага при перекладі могла бути направлена на кінцеву мету – максимально повне і точне розуміння змісту тексту, правильне вираження цього змісту засобами рідної мови – потрібно, щоб всі дії перекладу були максимально автоматизовані, тобто виконувалися з мінімальними витратами зусиль і часу.

3.2 Застосування текстів спортивної тематики на заняттях з практики перекладу

При навчанні перекладу об'єктом пильного вивчення виступають різного роду тексти спортивної тематики, робота з якими не тільки необхідна, але й обов'язкова в подальшій професійній діяльності, тому що при цьому виді роботи студенти опановують стиль написання спортивних текстів, спортивною термінологією, визначеними кліше не тільки іноземної, але і рідної мови [32, с. 82].

Починаючи навчання перекладу спортивних текстів, слід звернути увагу на особливості перекладу такого роду текстів, мова яких відрізняється наявністю великої кількості термінів, скорочень, особливістю перекладу граматичних конструкцій. Серед основних стилістичних і граматичних характеристик спортивної літератури можна виділити стислість викладу матеріалу, чіткість формулювань. На рівні лексики переклад спортивної тематики має на увазі використання спортивної термінології. Цей вид діяльності вимагає від того, хто навчається розуміння контексту, правил граматики, традицій письма, ідіом тощо.

Одним із найважчих практичних завдань при навчанні перекладу – навчити студентів відходити від дослівного перекладу, тобто застосовувати граматичні перетворення в процесі перекладу, адекватно передавати засобами рідної мови зміст окремих лексичних одиниць, словосполучень і фразеологізмів, що зустрічаються в іншомовному тексті, і їх відповідне оформлення засобами рідної мови. Це, перш за все, пов'язано з розвитком умінь і навичок користування словником як основним довідковим джерелом при перекладі, розвитком мовної здогадки і інтуїції, умінням по контексту визначити, а потім передати зміст незнайомих лексичних одиниць засобами української мови.

Для вирішення цього складного завдання необхідно підібрати практично значущі тексти, зміст яких пов'язаний з вивченим і досліджуваним лексичним і граматичним матеріалом. При відборі текстового матеріалу слід користуватися наступними критеріями:

- тексти повинні відображати стиль спортивної літератури;
- тексти не повинні бути перевантажені незнайомою термінологією;
- тексти не повинні бути великими за обсягом;
- тексти не повинні бути адаптованими [29, с. 12].

Формування необхідних навичок і вмінь перекладу відбувається в процесі виконання спеціальних вправ, що складаються як з вправ на формування перекладацьких умінь, так і завдань щодо практичного виконання перекладу певного обсягу в зазначений відрізок часу. При використанні системи вправ доцільно також враховувати і те, що перекладацькі труднощі у вправах повинні наростати поступово і в певній системі, обумовленій:

- вимогами поступовості;
- головним завданням цього ступеню навчання і рівнем знань студентів[36, с. 43].

Вправи поділяються на передперекладацькі і перекладацькі [29, с. 15].

Використання передперекладацьких вправ допоможе викладачеві сформувати у студентів уміння і навички письмового перекладу спортивних текстів.

Передперекладацькі вправи спрямовані на створення умов для успішного здійснення перекладацького процесу і необхідної комунікативної установки для перевірки наявності у студентів мовних і фонових знань і вирішення типових перекладацьких завдань:

- лексичні вправи на тематичну лексику, що включають в себе терміни, назви тощо, підбір перекладацьких еквівалентів лексичним одиницям з досліджуваних тем, різні вправи на перефразування висловлювань;
- граматичні вправи, спрямовані на розпізнавання зазначених граматичних явищ;
- лексико-граматичні вправи, що включають в себе вправи з виявлення невідповідностей в текстах іноземної мови і мови перекладу, пошук еквівалентів, як іноземною, так і українською мовою. Наприклад, студентам пропонується знайти в тексті позначене граматичне явище і проаналізувати спосіб перекладу;

— вправи на зіставлення паралельних текстів на англійській мові і мові перекладу з метою виявлення їх відмінностей [12, с. 79].

Типовим прикладом предпереводческого вправи, формує власне мовні вміння, є вправа на перефразування з подальшим переведенням.

Ці вправи можуть виконуватися як в аудиторії без попередньої підготовки, так і у вигляді домашнього завдання з подальшою перевіркою.

Результатом виконання вправ повинно стати те, що у студентів будуть зняті труднощі перекладу за допомогою використання перекладацьких трансформацій, таких як перестановка, додавання, опущення і калькування. Навчання цим прийомам перекладу проводиться на базі вправ, які спрямовані на засвоєння особливостей стилю спортивних текстів на граматичному і лексичному рівнях. Студенти повинні навчитися граматично і стилістично правильно побудувати смислове висловлювання при перекладі слів, словосполучень і речень на рідну мову. Основні терміни даються у вигляді вправ, що виключає їх просте механічне заучування [10, с. 121].

Перекладацькі вправи поділяються на мовні, операційні та комунікативні.

Завдання слід формулювати в залежності від виду вправи. У завданнях до мовних вправ слід вказувати мовні одиниці або структури, значення яких повинно враховуватися при перекладі. При виконанні завдань цього виду студенти можуть здійснювати переклад ізольованих мовних одиниць, передавати значення зазначених одиниць і структур в складі висловлювань, перекладати висловлювання, що містять певні одиниці і структури.

В операційних вправах учні повинні використовувати вказаний прийом або самостійно вибрати відповідний прийом і обґрунтувати вибір і спосіб його застосування. Мета операційних вправ – розвинути вміння застосовувати теоретично вивчені моделі, трансформації та технічні прийоми перекладу.

Комунікативні вправи включають завдання по визначенню контекстуальних значень мовних одиниць, інтерпретації сенсу висловлювання, підбору відповідностей і варіантів перекладу, а також комплексне рішення

перекладацьких завдань при перекладі висловлювань і відрізків тексту різної складності.

Етапами роботи над лексикою при виконанні письмового перекладу є:

- з'ясування значень слів і словосполучень;
- власне переклад;
- аналіз перекладу, перевірка [34, с. 17].

Саме дотримання всіх етапів є основоположною умовою навчання перекладу спортивних текстів. Робота над спортивним текстом вимагає, перш за все, комплексного використання перекладацьких методів і прийомів з урахуванням того, що текст являє собою єдине ціле в смисловому і структурному плані.

Спираючись на принципи відбору, організації та тренування лексичного матеріалу, увагу студентів потрібно акцентувати на профілактику і корекцію помилок. Помилки при перекладі можуть бути викликані тим, що, замість того щоб звернутися до словника, студент користується відомим значенням слова, забуваючи про його стилістичне забарвлення і сферу вживання. У практиці навчання перекладу необхідно відпрацьовувати у студентів навички пошуку лексико-семантичного варіанта слова в словниках і уточнення цього значення в межах контексту.

Таким чином, навчання перекладу текстів спортивної тематики направлено на розвиток умінь і навичок для подолання труднощів при встановленні наявних в двох мовах відповідностей і розбіжностей лексико-граматичного і стилістичного плану.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі магістерської роботи нами було проаналізовано застосування текстів спортивної тематики на заняттях з практики перекладу.

Нами було зазначено, що навчання перекладу має розвивати у майбутніх перекладачів професійне перекладацьке мислення. Дослідники звертають увагу на якісну підготовку самого викладача до навчання студентів перекладу і використання викладачем прийомів, спрямованих на розвиток у студентів бачення в найдрібніших подробицях предметної ситуації, описаної автором в тексті.

Методика навчання перекладу включає в себе три етапи. Перший етап – підготовчий, спрямований на активне освоєння різних типів текстів мови оригіналу / перекладу. Другий етап – основний, що включає передперекладацький аналіз, аналітичний варіативний пошук, аналіз результатів перекладу. Третій етап – тренувальний: тренінг письмового перекладу на матеріалі різних текстів.

Для створення міцних навичок перекладу необхідно засвоїти принципову послідовність всіх основних дій, пов'язаних з перекладом англомовних текстів, тому що розходження в ладі мов призводять до того, що ця послідовність нерідко порушується. Необхідно навчитися розуміти, коли саме відбувається порушення послідовності перекладу і що потрібно робити в таких випадках. Для того щоб основна увага при перекладі могла бути направлена на кінцеву мету, потрібно, щоб всі дії перекладу були максимально автоматизовані, тобто виконувалися з мінімальними витратами зусиль і часу.

Починаючи навчання перекладу спортивних текстів, слід звернути увагу на особливості перекладу такого роду текстів, мова яких відрізняється наявністю великої кількості термінів, скорочень, особливістю перекладу граматичних конструкцій. Серед основних стилістичних і граматичних характеристик спортивної літератури можна виділити стислість викладу матеріалу, чіткість формулювань. На рівні лексики переклад спортивної тематики має на увазі

використання спортивної термінології. Цей вид діяльності вимагає від того, хто навчається розуміння контексту, правил граматики, традицій письма, ідіом тощо.

Перекладацькі справи поділяються на мовні, операційні та комунікативні. Етапами роботи над лексикою при виконанні письмового перекладу є: з'ясування значень слів і словосполучень; власне переклад; аналіз перекладу, перевірка.

Саме дотримання всіх етапів є основоположною умовою навчання перекладу спортивних текстів. Робота над спортивним текстом вимагає, перш за все, комплексного використання перекладацьких методів і прийомів з урахуванням того, що текст являє собою єдине ціле в смисловому і структурному плані.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне обґрунтування та аналіз лексико-стилістичних, граматичних та перекладацьких особливостей спортивного дискурсу на матеріалі англomовних інтернет-видань.

Нами було зазначено, що під спортивним дискурсом розуміється послідовність мовних актів, які утворюють зв'язний текст в екстралінгвістичному контексті, мета якого відобразити процес максимально можливого розвитку фізичних, психічних і функціональних можливостей індивіда для реалізації їх в тренувальному і змагальному процесах, щоб отримати максимально високі результати.

Основними учасниками є представники інституту (агенти) і люди, які звертаються безпосередньо до них (клієнти). У спортивному дискурсі клієнтами будуть рекламодавці, політики, педагоги, батьки молодих спортсменів тощо. Агенти бувають трьох груп: в першу входять так звані обов'язкові учасники, що володіють повним об'ємом професійних знань – спортсмени і їх оточення (тренери, судді, представники адміністрації); у другій групі знаходяться необов'язкові учасники, знання яких лише частково належать до сфери спорту, наприклад, масажист, спортивний лікар; члени третьої групи можуть бути як обов'язковими так і необов'язковими учасниками – спортивні коментатори, спортивні журналісти і вболівальники з глядачами.

Основними функціями текстів спортивної тематики прийнято виділяти: інформативну функцію. Як і будь-який спеціалізований текст, статті спортивного жанру несуть в собі завдання довести до відома читачів останні новини зі світу спорту або розповісти про досягнення спортсменів; функцію впливу. Ця функція характерна скоріше для статей, ніж новин, оскільки через розгорнутий дискурс, наводячи факти і аргументи на захист своєї точки зору, автор переконує читача в правоті своєї позиції щодо актуальних проблем в спорті; оцінну функція. Оцінка в спортивному тексті є суб'єктивною, переважно раціональною, хоча і з деякою наявністю емоційної складової.

Характерними лінгвістичними особливостями текстів спортивної спрямованості є: спеціалізована лексика (спортивні терміни, назви команд, змагань, міжнародних організацій тощо); запозичення (нерідко терміни з мов країн, в яких була винайдена та чи інша спортивна дисципліна, переносяться в інші мови); наявність числівників (рахунок матчів, дати і час проведення тих чи інших змагань, вік спортсменів); скорочення (як правило, назви організацій); засоби виразності (метафори, порівняння, уособлення, риторичні запитання).

Нами було визначено, що у текстах спортивних статей зустрічається спортивна термінологія, назви команд і географічних об'єктів, евфемізми, афективи, фразеологізми тощо. Крім того, у текстах спортивних статей основними стилістичними прийомами, які виділяються на тлі інших, є епітети, метафори, уособлення.

Аналізуючи тексти спортивної тематики, можна прийти до наступних висновків, найчастіше автори використовують Present Simple, Past Simple і Future Simple. Так само зустрічалися такі часи, як Present, Past і Future Perfect, Present, Past і Future Continuous. Досліджуючи синтаксис спортивних статей, можемо виділити наступні особливості. Прості пропозиції використовуються набагато частіше, ніж складносурядні. Також можна зустріти певну кількість умовних і питальних речень. Крім того, можемо виділити часте використання інфінітива в якості складного підмета і модальних дієслів.

У перекладознавстві донині не існує єдиної класифікації способів перекладу термінів, і зокрема спортивних термінів, що становить проблему при перекладі подібної лексики. За основу для роботи ми взяли класифікацію лінгвіста В. М. Лейчик. У неї входять: 1) еквівалент в мові перекладу. Цей спосіб полягає у використанні строго закріпленого в мові перекладу еквівалента оригінальної лексичної одиниці. На думку вченого, є найоптимальнішим способом при перекладі термінології; 2) інтернаціоналізм; 3) описовий переклад; 4) створення нового терміну наступними способами: розширення семантичного поля (надання нового значення). Спосіб полягає в доданні вже існуючого в

українській мові слова нового значення (під впливом терміну з мови оригіналу); калькування; запозичення.

Методика навчання перекладу включає в себе три етапи. Перший етап – підготовчий, спрямований на активне освоєння різних типів текстів мови оригіналу / перекладу. Другий етап – основний, що включає передперекладацький аналіз, аналітичний варіативний пошук, аналіз результатів перекладу. Третій етап – тренувальний: тренінг письмового перекладу на матеріалі різних текстів.

Для створення міцних навичок перекладу необхідно засвоїти принципову послідовність всіх основних дій, пов'язаних з перекладом англomовних текстів, тому що розходження в ладі мов призводять до того, що ця послідовність нерідко порушується. Необхідно навчитися розуміти, коли саме відбувається порушення послідовності перекладу і що потрібно робити в таких випадках. Для того щоб основна увага при перекладі могла бути направлена на кінцеву мету, потрібно, щоб всі дії перекладу були максимально автоматизовані, тобто виконувалися з мінімальними витратами зусиль і часу.

Починаючи навчання перекладу спортивних текстів, слід звернути увагу на особливості перекладу такого роду текстів, мова яких відрізняється наявністю великої кількості термінів, скорочень, особливістю перекладу граматичних конструкцій. Серед основних стилістичних і граматичних характеристик спортивної літератури можна виділити стислість викладу матеріалу, чіткість формулювань. На рівні лексики переклад спортивної тематики має на увазі використання спортивної термінології. Цей вид діяльності вимагає від того, хто навчається розуміння контексту, правил граматики, традицій письма, ідіом тощо.

Перекладацькі вправи поділяються на мовні, операційні та комунікативні. Етапами роботи над лексикою при виконанні письмового перекладу є: з'ясування значень слів і словосполучень; власне переклад; аналіз перекладу, перевірка.

Саме дотримання всіх етапів є основоположною умовою навчання перекладу спортивних текстів. Робота над спортивним текстом вимагає, перш за

все, комплексного використання перекладацьких методів і прийомів з урахуванням того, що текст являє собою єдине ціле в смисловому і структурному плані.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко Т. П. Переклад як когнітивно-комунікативна діяльність. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер.: Філологічні науки, 2014. С. 13-17.
2. Бабенко О.В., Шекера О.О. Спортивний інтернет-дискурс як предмет лінгвістичного дослідження. Молодий вчений. Філологічні науки. 2017. С. 178-181.
3. Білоус І. М. Вербалізація оцінного компонента в англomовному фітнес-дискурсі. Вісник ХНУ. 2012. С. 47 - 52.
4. Бондар А. С., Мамай В. С. Особливості висвітлення фізичної культури і спорту в інтернет ресурсах. Збірник наукових праць Харківської державної академії фізичної культури. 2016. №3. С. 75-78.
5. Боровська О. Проблеми перекладу спортивної термінології. Молода спортивна наука України. 2008. Т. 1. С. 51–55.
6. Васильченко О.А. Еволюція норм та девіацій у сфері спорту : автореф. дис. ... канд. соц. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». Запоріжжя, 2006. 16 с.
7. Гаврилюк О.О. Інтернет-скрипт як новітній різновид спортивного репортажу. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. URL: http://langcenter.kiev.ua/Lingvistyka%202010/Gavriluk_62-69.pdf
8. Гусев А. В. Спорт і медіа в масовому суспільстві: проблеми взаємодії. Держава та регіони. Серія Соціальні комунікації. 2015. № 2 (22). С. 81 – 85.
9. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / Під заг.ред. Шевченко І. С.: монографія. Харків: Константа. 2005. 356 с.
10. Ігнатенко В. Д. Методика навчання майбутніх філологів письмового перекладу науковотехнічних текстів французькою мовою: дис... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2017. 239 с

11. Іщенко Т. В. Деякі особливості перекладу фахових текстів спортивної тематики. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки». 2014. С. 265–270.
12. Кавицька Т.І. Лінгводидактичні засади навчання письмового перекладу з рідної мови на іноземну. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. Чернігів, 2009. С. 78-81.
13. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
14. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Учбовий посібник. Вінниця: Нова Книга, 2001. 303 с.
15. Квіт С.М. Масові комунікації: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 206 с.
16. Кияк Т.Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах. Вісник Національного ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2008. С. 3–5.
17. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу: Учбовий посібник. Київ: Фірма ІНКІОС, 2001. 290 с.
18. Козак А. В. Формування перекладацької культури та професійно важливих якостей спеціаліста-перекладача: теоретичний аспект, 2009. URL: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Npdntu_pps/2009_3/kozak.pdf.
19. Козуб Л. С. Лінгвокультурологічний аспект дослідження спортивних повідомлень у друкованих засобах масової інформації. «Гуманітарний вісник» Черкаського державного технологічного університету. Серія: Іноземна філологія. 2008. С. 67–70.
20. Колупаєва О.М. Специфіка сучасного спортивного коментаря (на матеріалі інтернет-видання «Przegląd Sportowy»). Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2015. С. 150-154.

21. Корольова О. Генезис періодичних спортивних видань на території України. Зб. праць Науково-дослідного центру періодики / відп. ред. М.М. Романюк ; НАН України, ЛННБУ ім. В. Стефаника, НДІ пресознавства. Львів. 2010. С. 121–128.
22. Корольова О.В. Спортивні журнали незалежної України: сучасний стан, тенденції розвитку : автореф. дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій: 27.00.01. Київ, 2013. 17 с.
23. Кочубей О. С. Психологічні засади та особистісний фактор при інтерпретації англомовного тексту студентами-філологами. Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. «Здоров'я, освіта, наука та самореалізація молоді», Чернівці: Наші книги, 2014. С. 35-38.
24. Лукащук В.І. Соціологія спорту : навч. посіб. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 336 с.
25. Лукащук В.І. Спорт і спосіб життя. Матеріали всеукраїнської наукової студентсько-аспірантської конференції «Соціологія: минуле, сьогодення, майбутнє». Львів, 2003. С. 81– 83.
26. Люта Л.П. Перспективи розвитку інституту спорту у сучасних умовах Вісн. Київ. ун-ту імені Тараса Шевченка: Соціологія. Психологія. Педагогіка. – 2003. – № 17–18. – С. 90–94.
27. Люта Л.П. Сутність інституту спорту як агента соціалізації. Вісн. Київ. ун-ту імені Тараса Шевченка : Соціологія. Психологія. Педагогіка. 2003. С. 94–97.
28. Люта Л.П. Функції спорту як соціального інституту. Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : Зб. наук. праць. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2002. С. 225–230.
29. Пасічник Т.Д. Методика навчання майбутніх філологів писемного двостороннього перекладу комерційних листів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови». Київ, 2011. 22 с.

30. Потапенко С. І. Мовна особистість у просторі медійного дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу): монографія. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2004. 359 с.
31. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
32. Червінко Є. Зміст понять «Переклад» та «Усний послідовний переклад» як об'єктів навчання майбутніх перекладачів. Педагогічні науки, 2013. С. 81-87.
33. Червінко Є. О. Психологічна модель, етапи, стратегії, уміння та навички усного послідовного перекладу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. С. 465-470.
34. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студентів вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця: Нова книга, 2013. 376 с.
35. Gerhardt C. A multi-modal analysis of live TV football commentary. *The Linguistics of Football*. Tübingen: Gunter Narr, 2008. P. 283 – 294.
36. Korol T. G. Annotative Translation as the Outset of Future Philologists' Training. *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 2 (179). С. 42–45.
37. Lefever K. *New Media and Sport: International Legal Aspects*. Springer, 2012. 280 p.
38. McLuhan M. *Understanding media*. The MIT Press. Cambridge, Massachusetts, Lnd. 1997. 389 p.
39. Müller T. *Football, language and linguistics*. Tübingen : Gunter Narr, 2007. P. 356 – 362.
40. Politis P. Lexical variation in written sports reports. 8 th International Conference of Greek Linguistics, 30 August – 2 September 2007. University of Ioannina Press, 2007. P. 379-393.

41. Popescu T. Developing English Linguistics students translation competence through the language learning process. 3rd World Conference on Learning, Teaching and Educational Leadership, 2013. 93 p.
42. Rowe D. Global Media Sport: Flows, Forms and Futures. Bloomsbury Academic, London & New York, 2011. 192 p.
43. Scollon R. Mediated discourse as social interaction: a study of news discourse. L.-N.-Y.: Longman, 1998. 315 p.
44. Snell-Hornby M. The Turns of Translation Studies: New paradigms or shifting viewpoints? (Benjamins Translation Library). New York: John Benjamins Publishing Company, 2006. 224 p.
45. Stead D. Sport and the Media. Sport and Society: A Student Introduction. 2nd Edition. SAGE Publications Ltd, 2008. P. 184–200.
46. Teuk A. van Dijk. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London: SAGE, 1998. 384 p.
47. Wenner L.A. Media, Sport and Society. London: Sage, 1998. 319 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

48. Англо-український словник. URL: <https://www.dict.com/>
49. Dictionary of Sport and Exercise Science (Sports Science) Paperback. London: A & C Black Publishers Ltd, 2006. 230 p.
50. Longman. URL: <http://www.ldoceonline.com/>
51. Oxford Dictionaries Online. URL: <http://oxforddictionaries.com>
52. Room A. Dictionary of sports and games terminology. Jefferson: London: McFarland & Company, Inc., Publishers, 2010. 180 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

53. BBC. URL: www.bbc.com
54. Daily Mail Online. URL: <https://www.dailymail.co.uk/home/index.html>

55. Health Breaking News. URL: <https://breakingnewsenglish.com/health.html>
56. Sporting News. URL: <https://www.sportingnews.com/>
57. Sports Illustrated. URL: <http://www.si.com>
58. The Age. URL: www.theage.com.au
59. The Guardian. URL: www.theguardian.com
60. The Telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk/>
61. Washington Post. URL: www.washingtonpost.com

ДОДАТКИ

Додаток А

Sebastian Pedersen 🇩🇰

@sebpedersen01

Anyone else feel like Arsenal dodged a bullet in signing Tomiyasu instead of Emerson Royal? I know he's only played one game but he was absolutely bullied by Zaha the other day and Brazil chose to bring back

Додаток Б

Connor Humm ✓

@TikiTakaConnor

Never known such a flip flop fan base as Arsenal right now. Win one game and they're the best thing since sliced bread. One poor result and it's sell everyone, sack the manager. It's so toxic and boring.

1:53 пп · 3 груд. 2021 · Twitter for iPhone

Додаток В

AI
@nonewthing

Arteta's Arsenal never get their flowers. The same sides who we strangle to death without letting get as much as a sniff is the same sides giving other top teams the games of their lives.

Додаток Г

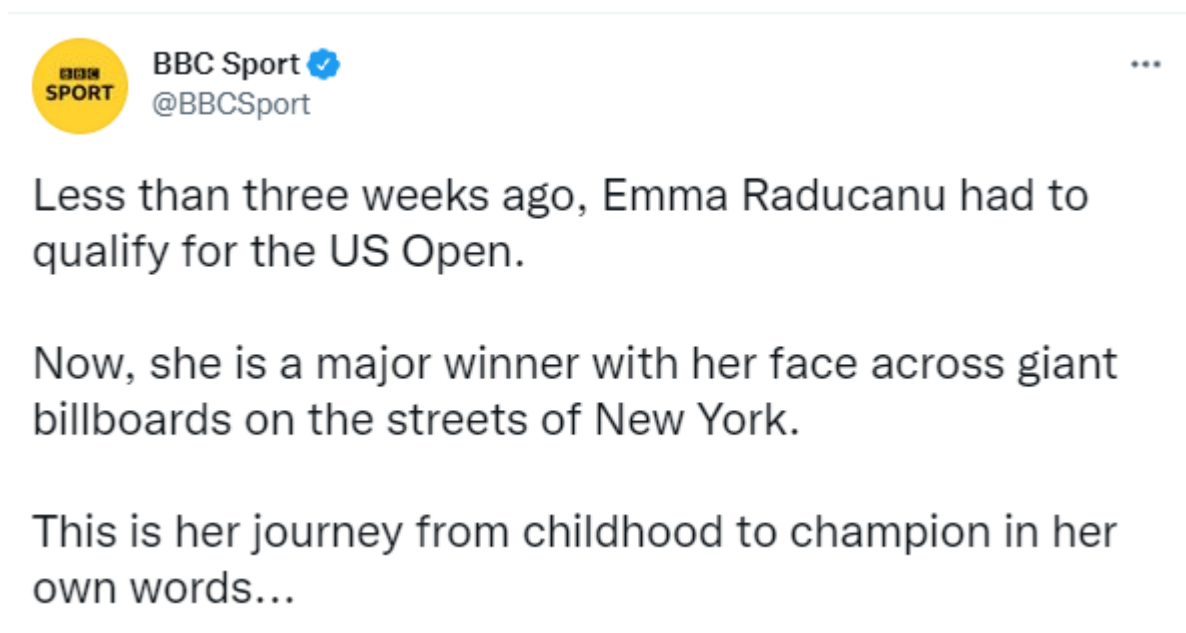
Chris Wheatley
@ChrisWheatley_

Eddie Howe:

"I'm not seeking any controversy here but I felt the 50-50 calls went against us." [#ARSNEW](#)

Додаток Д

The image shows a screenshot of a tweet from the verified account 'BBC Sport' (@BBCSport). The tweet text reads: 'Less than three weeks ago, Emma Raducanu had to qualify for the US Open. Now, she is a major winner with her face across giant billboards on the streets of New York. This is her journey from childhood to champion in her own words...'. The BBC Sport logo is visible in the top left corner of the tweet.

 BBC Sport ✓
@BBCSport

Less than three weeks ago, Emma Raducanu had to qualify for the US Open.

Now, she is a major winner with her face across giant billboards on the streets of New York.

This is her journey from childhood to champion in her own words...

Додаток Е

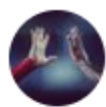

The image shows a screenshot of a tweet from the verified account 'Sky Sports News' (@SkySportsNews). The tweet text reads: 'BREAKING: Chris Hughton has been "relieved of his duties" at Nottingham Forest, after they suffered their sixth defeat in seven Sky Bet Championship matches.' The Sky Sports News logo is visible in the top left corner of the tweet.

 Sky Sports News ✓
@SkySportsNews

BREAKING: Chris Hughton has been "relieved of his duties" at Nottingham Forest, after they suffered their sixth defeat in seven Sky Bet Championship matches.

Додаток К

Ian Dennis
@landennisbbc

BBC Sport understands an agreement is close with Eddie Howe to succeed Steve Bruce as Newcastle Utd manager and it's hoped he will be in charge for Saturdays match at Brighton. [#NUFC](#)

Додаток Л

Sky Sports News
@SkySportsNews

Azeem Rafiq says his allegations against Yorkshire will be "told to the world" after suggesting he cannot continue his formal dispute with the club.

Додаток М

respawndtargaryen
@respawndtarga1

If arsenal were getting hammered 4-0 and xhaka came on to do that pogba cameo, he would be nailed to the cross and blood drained

Додаток Н

Iman | ایمان
@nana_alaouie

Arsenal fans singing “are you Tottenham in disguise” to the actual Spurs team is peak shithousery and I’m here for it!!!!